ANNA UND ELISABETH

A cura di Odamei

1933
Germania

Regia	Frank Wysbar
Durata	70 minuti
Lingua	Tedesco

Altri titoli

Anna and Elisabeth	Stati Uniti
Anna e Elisabetta	Italia

Interpreti

Roma Bahn	Mary Lane
Carl Balhaus	Martin
Robert Eckert	Gutsnachbar
Willy Kaiser-Heyl	Pfarrer
Margarete Kestra	Helena
José Maria Lepanto	Geistlicher
Karl Platen	Dorfarzt
Sybil Smolova	Schiefhals
Doris Thalmer	Nena
Hertha Thiele	**Anna**

Dorothea Thiess	Madre di Anna
Maria Wanck	Margarete
Carl Wery	Padre di Anna
Dorothea Wieck	**Elisabeth**
Mathias Wieman	Mathias Testa

Le preghiere di Anna vengono ascoltate e il suo amato fratello si risveglia da uno stato di incoscienza. Da quel momento si sparge la voce che la giovane sia una "guaritrice". Sgomenta, nega ogni capacità di compiere miracoli, ma ben presto il rustico e malandato cottage in cui vive, diventa meta di ogni malato della contea. Uno di questi, Mathias Testa, affetto da tubercolosi, è molto scettico circa i "poteri" di Anna e ne parla con Elisabeth, una ragazza benestante che vive praticamente rinchiusa in casa, perché paralizzata alle gambe e dichiarata incurabile dai migliori specialisti.
La giovane chiede ad Anna, che continua a negare con insistenza di possedere qualsivoglia potere, di trasferirsi da lei. Seppur riluttante, Anna accetta e quando non riesce a salvare Mathias la situazione precipita definitivamente. Terrorizzata, decide di tornare a casa, mentre Elisabeth compie un estremo tentativo per dimostrare che la giovane è in grado di compiere miracoli.
Il film è stato girato in Italia, sul Lago di Garda.

<u>Credits</u>

Sceneggiatura	Gina Fink
	Frank Wysbar
Produzione	Hermann Ephraim
	Frank Wysbar
	Kollektiv-Film GmbH - Berlin
Fotografia	Franz Weihmayr
Editing	Alice Ludwig
Musiche originali	Paul Dessau

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 250-Barcelona, dijous, 16 novembre de 1933

Ciutadà:

Pensa en la transcendència de les eleccions de diumenge

DAVANT LES ELECCIONS

Comença una nova Catalunya

Les eleccions de diumenge, convocades per a nomenar unes Corts que seran les primeres de la República després de les Constituents, ens afecten en gran manera com a republicans i com a catalans.

Ningú, sincerament catalanista i sincerament republicà, no pot deixar de tenir en compte l'actuació de les Corts Constituents i el moment en què han estat dissoltes, quan encara havien de completar llur tasca i les dretes més reaccionàries i anticatalanes preparaven la gran batalla contra l'obra legislativa del Parlament i, sobretot, contra l'Estatut de Catalunya.

La pròxima lluita electoral assenyala un moment decisiu per a la sort de les lleis fonamentals de la República i per a la sort de l'Estatut, que és dir la sort de Catalunya.

Totes les conquistes de l'esperit civil i de l'esperit autonòmic poden ésser posades en perill abans d'haver arribat a llur plenitud, segons com siguin els resultats de la diada de diumenge. Per això ens ha d'interessar la lluita electoral a la resta d'Espanya, per saber en quina mena d'atmosfera parlamentària tocarà de conviure a la representació que Catalunya elegeixi.

Però ens ha d'interessar molt més encara la lluita electoral a Catalunya, que es presenta sota caràcters ben diferents dels de la resta del país. Catalunya tota és profundament i arreladament republicana, amb tot el que això vol dir d'afanys de dignitat civil i de set de renovació, oposadament a l'abjecció estancada que fou la característica del règim monàrquic. Esvaït miserablement per la realitat el tòpic de considerar secundàries les formes de govern, tot català sap, per la prova tangible d'aquests dos anys i mig de règim republicà, que Catalunya i República són consubstancials.

Sobre aquest punt, per tant, la manera com el poble català respondrà a la consulta electoral no pot desvetllar cap aprensió. Entre dretes i esquerres que siguin autènticament catalanes, la discussió sobre aquest punt essencial està superada ja fa temps. La representació catalana a les Corts anteriors ho demostrà prou bé, malgrat alguna insignificant deserció de certs diputats sobrevinguts, que s'esmunyiren mig de contraban en alguna candidatura.

Però si, en termes generals, no hi ha res a dir de la representació catalana a les Constituents, quant a esperit catalanista, molt es pot retreure a gran part d'ella per la manca d'activitat, la incapacitació per als problemes que havia de resoldre i la manca d'una coherència de pensament, coses que li restaren força i feren que en múltiples ocasions, la defensa dels interessos de Catalunya s'hagués de refiar més de la bona voluntat de la resta de la Cambra que no pas de l'esforç i de la força dels representants que hi teníem.

* * *

MIRADOR no s'ha dedicat mai a patrocinar candidatures; però, jugant sempre net, com és la seva norma infrangible, no pot negar que totes les seves simpaties van cap a la llista presentada per la Coalició d'Esquerres, no solament perquè la integren noms de provada fe republicana i catalanista, sinó perquè és la que millor representa el nostre esperit.

Partidaris, en principi, d'una fusió de les forces esquerranes autènticament catalanistes, per a oposar a la incomprensió i a l'hostilitat de les dretes catalanòfobes espanyoles un front sòlid, no podem fer els ulls grossos amb els responsables que aquesta unió hagi fracassat, afeblint així la defensa dels interessos de Catalunya.

Enemics, per temperament i per convicció, del verbalisme, no poden creure en els partits que prometen el paradís a canvi d'ésser-los atorgats uns quants càrrecs de designació popular, però que no tenen cap programa viable i concret.

Malfiats dels partits que viuen de l'artificiosa divisió del poble en classes, preferim aquells altres que basen l'exercici del govern en la interpretació del pensament, el sentiment i les necessitats d'aquell enorme i complex estament que va des de l'obrer d'ofici a l'home de carrera, que és la part més viva i més sana del nostre poble i la que ha fet Catalunya, la seva força i la seva riquesa, sobrevivents a les escomeses del règim monàrquic, i posades avui en perill per la incapacitat regnant en les esferes de govern.

L'estructuració de la nova Catalunya encara no ha començat. Pot començar ara, si el poble no es deixa enlluernar pels marxants de quincalleria i sap triar el que li convé.

Però si la nova Catalunya que tots els bons patriotes somien no comença ara, no per això cal desesperar-se i sumir-se en el pessimisme. Al contrari, cal treure noves energies per a esmerçar-les en la tasca renovadora que porten a terme els homes de la Coalició i en la qual són secundats pel millor de Catalunya en tots els ordres.

El triomf de l'esperit de la Coalició és inevitable, més tard o més d'hora, perquè no es refia de res que no sigui el propi esforç, com no s'han refiat de res que no fos el propi esforç tots aquells que formen la massa els desigs de la qual interpreta i que són el substràtum que aguanta Catalunya i la portarà a la plenitud dels seus destins.

Paisatge electoral urbà

A la pàg. 2: **Per qui votaran les nostres dones?**, per Conxa Espinalt

A la pàg. 3: **El llibre del qual es parla**, per Just Cabot

A la pàg. 8: **Igor Stravinsky**, per Otto Mayer

De Dijous — a Dijous

A les presents eleccions de diputats a Corts, pel que toca a Catalunya, observem que el fenomen de la feixització s'ha emparat de tres partits ben diversos. La Lliga; la U. S. C. i l'Esquerra Republicana de Catalunya. Cadascun ha seguit el seu camí peculiar; però tots tres han obrat per llur feblesa.

La Lliga catalana, com el més antic d'anys, és el primer. Adhuc la seva primera submissió al feixisme és anterior a la invenció d'aquesta paraula. Fou en fracassar com a partit catalanista, que començà aquella sèrie d'intrigues amb elements militars i anarquitzants, les quals donaren per fruit la seva adhesió al cop de Primo de Rivera. I aquesta subjugació a la violència és tan definitiva que, ni després del fracàs del Dictador, el qual l'havia maltractat força, no pogué plantar cara a l'arbitrarietat i a la violència, representades per la Monarquia i pels desacreditats polítics palatins de Madrid. La Lliga per un poder misteriós, com una mena de pacte amb el diable, s'hagué d'apartar de tot contacte amb el poble i fer el joc d'institucions que la maltractaven i secundar lleis, com la de jurisdiccions, que tenien un aire feixista abans la lletra. Ve la República i el vell partit amb prou feines és a punt de dir-se republicà. Però és indiferent, per a ells i per a nosaltres. Ara està lligat a les dretes espanyoles, furiosament filo-feixistes.

El cas de l'Esquerra Republicana de Catalunya és ben significatiu. Coincideix el moment que els seus homes es senten fracassats amb el de l'aparició d'una hegemonia en nom dels «escamots». Mentre no tingué consciència de la seva feblesa, fou un partit més aviat democràtic i liberal. Avui, les poques persones que hi militen, dotats d'una certa intelligència, per remota que sigui, es veuen perseguits i proscrits en nom de l'odi a l'intelligència. I, a mida que hi ha menys intelligència i menys veritable força, el partit pren un aire més feixista. Resumeix la situació en què es troba, aquella frase que repeteixen els seus oradors pels mítings: «Si perdem, farem la revolució» (és a dir: si guanyem, no la farem). Això complicat amb la seguretat de la mort, dóna una falsa fesomia ferotge a l'actual partit

Més típic, encara, és el cas de la U.S.S. Fa pensar en aquells grups socialistes alemanys que, no sabent per què, s'han vist arrossegats a fer l'esquenetа a Hitler. Miracles de l'instint de conservació. Hem vist successivament, com aquesta entitat protestava del feixisme dels escamots; després, com es desmentia i s'ajupia. La seva feblesa i la seva por l'obliguen a posar-se al servei del feixisme, vulgues no vulgues.

Ara, cal remarcar un fenomen curiós. Així com els partits cíclicament passen alts i baixos sense conseqüència, la depressió que té com a símptoma la submissió al feixisme forma part d'un procés irreversible. Com si ultrapassés un límit d'elasticitat, causa una ruptura definitiva de l'equilibri moral dels partits que la sofreixen. Només es presenta poc abans de la mort i desaparició.

Per això, sigui quin sigui el resultat de les vinents eleccions, transcendentals només per raons laterals, com és ara que els que surtin elegits hauran de constituir el front català dins el Parlament espanyol en moments difícils i perillosos, no pot pertorbar el ritme de les coses. D'una manera o altra denotarà la mort ràpida o paulatina de les velles agrupacions corcades de feixisme, i l'aparició de noves forces més joves i més liberals i democràtiques. — R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Abans era una altra cosa

L'advocat Marian Rubió i Tudurí és candidat per Barcelona-Ciutat de l'Esquerra Republicana de Catalunya...

Quan, l'any 1925, la policia de la dictadura va descobrir el «fitxer Baltà» i procedí a la detenció de nombrosos militants de l'antic Estat Català, un d'aquests detinguts, Artur Cusó, va anar a buscar l'esmentat advocat-candidat per tal que el defensés en el procés que se li instruïa.

Rubió i Tudurí, en aquella època, quan va saber de què es tractava, digué al seu client:

—Vós també us heu deixat caure en aquestes bestieses d'En Macià?

Avui, naturalment, Rubió i Tudurí no deu pensar pas igual...

El primer amor

Se sap que en la candidatura per Barcelona-Ciutat de l'Esquerra Republicana de Catalunya, figura el nom de Josep Caralt i Clapés.

Qui és? Un deure elemental d'informació político-periodística ens impulsa a dir-ho. Josep Caralt és un ex-regidor de l'Ajuntament de Badalona amb els vots de la Lliga.

Això res no tindria de particular, perquè diuen que és de savis canviar de parer.

El fet a observar—fet incongruent, que produeix la hilaritat—, és que el senyor Josep Caralt, candidat per l'Esquerra Republicana de Catalunya, té encara, actualment, en el seu despatx de Badalona—el nostre home és procurador d'inquilinat i de desnonaments—, el retrat del seu ex-cabdill senyor Francesc Cambó.

De sense feina a candidat

S'ha parlat que la candidatura de l'Esquerra és integrada per noms perfectament desconeguts.

Qui és — hom es pregunta —, entre tants d'altres, aquest «obrer metallúrgic» que es diu Narcís Guerra i Buscarons? D'on ha sortit?

Els empleats de la Comissaria d'Assistència Municipal saben que un dia va pre- feina, a sollicitar bons benèfics. Que ingressà després a l'Esquerra, que es féu dels escamots...

Aquest senyor Guerra viu molt a prop del domicili particular del conseller de Sanitat. Viu a Sant Andreu. Per això no és d'estranyar que sempre acompanyi el senyor Dencàs a tots els llocs i actes on aquest assisteix.

I que l'acompanyi amb una mà sempre a la butxaca... amb aquest fred que fa!

Un campió de l'Esquerra

Entre els desconeguts candidats barcelonins de l'Esquerra, una de les figures més destacades, malgrat la seva grisor, és el senyor Riera i Puntí, el mèrit més rellevant del qual és haver guanyat un campionat de manilla. No és d'estranyar, doncs, que en el transcurs d'un míting entre família que es celebrà en el cacicat d'aquest senyor al Poble Nou, i en manifestar, en l'embalament de la seva oratòria, que no deixaria de fer sentir la seva veu al Parlament espanyol en defensa de les reivindicacions de l'obrerisme, s'oís un cometari prou fort perquè se n'assabentés l'escassa quantitat de públic:

—Sí, però en dos anys, solament se t'ha sentit quan jugaves a la manilla.

Aquella burocràcia

Serra i Moret, en el míting aigualit per tots conceptes de la Monumental, finalitzà un paràgraf abrandat amb el concepte socialista que no havia de menjar ningú que no treballés, concepte que va ésser victorejat per tres espectadors, tres. Equival a dir, la tal cosa, que entre els milers d'assistents al míting de l'Esquerra, solament n'hi havia tres que no tenen la confiança d'atapeir els rengles d'aquella burocràcia de la qual el partit que sobiraneja a Catalunya ha fet el seu esquer electoral.

Una epidèmia

Dimarts havia de celebrar-se a Capitania un Consell de guerra contra un tal Anselmo Sánchez González, redactor de *Solidaridad Obrera.*

Possiblement degut a arguments convincents, poques hores abans de la vista arribà a posar-se malalt àdhuc el que en termes teatrals se'n diu l'apuntador.

Però la nota culminant va donar-la la defensa. Quan només mancaven pocs minuts per l'hora assenyalada per la constitució del Consell, l'advocat Abel Velilla va fer-se excusar per malalt.

Com que el Consell va tenir de suspendre's, els cridats a darrera hora van convenir que Velilla era un gran advocat i un home oportuníssim.

Puritanisme

La candidatura d'extrema esquerra federal és finançada pel senyor Coll i Trius, el qual es presentà candidat a regidor en les eleccions del 12 d'abril històric. Aquest senyor, que ara en els mítings deu fer grans bocades de la puresa del sufragi, sofrí, aleshores, una decepció de no dir en constatar, després de l'escrutini, que els tres-cents vots que havia comprat a raó de deu pessetes cada un, es transformaren en tres dotzenes escasses. Havia passat, simplement, que fins els interventors del senyor Coll i Trius, després de cobrar d'aquest, es varen vendre el vot a la Lliga. Cal felicitar, doncs, el partit d'extrema esquerra federal per una tan brillant adquisició.

Fora de programa

La vetlla de la vigília de Tots Sants, al cinema Catalunya de la barriada de Sant Martí, va celebrar-se, organitzada pels elements llibertaris, una vetllada artística a profit d'un *compañero.*

El públic s'hi divertí qui-sap-lo, puix que anava de sorpresa en sorpresa. Hom havia anunciat un elenc de noms de vàlua i de renomenada, els quals eren excusats per altres artistes perfectament coneguts a casa seva.

On, però, la diversió arribà al súmmum — cosa que va constatar la premsa diària —, fou quan un membre del Comitè organitzador pujà a l'escenari i anuncià que el company encarregat de la taquilla havia fugit amb tot l'import de la recaptació.

La cultura faista

Les fràgils cartelleres de la propaganda electoral han estat motiu de moltes frases d'enginy, i d'altres com aquesta que s'oí en un tramvia de barriada extrema:

—Ben mirat, un d'aquests plafons ens vindrà que ni fet a mida per al rètol del nostre Ateneu llibertari de cultura.

El bo del cas, però, és que a l'endemà ja havia desaparegut la cartellera que s'installà aproximadament davant el «fogar cultural» de referència.

N'hi ha de previsors

Tothom sap que en la majoria dels cinemes de barriada donen uns *vales* que serveixen per a entrar a les sessions de poca concurrència. Un d'aquests, el d'un cinema de prop de la Diagonal, diu:

«Vale por media entrada preferencia para cualquier lunes, martes o miércoles, *no festivos ni vísperas de festivo, de noviembre y diciembre próximos.*»

Això no té res de particular. Però els *vales* que lliuraven a la parròquia aquests darrers dies portaven un afegit estampat amb segell de goma que deia: «No es válido para los días 13, 14 y 15 de noviembre». Es que hi havia anunciada la vaga de la dependència mercantil per al dia 13.

Pessimisme

Es deia si la companyia del Romea, veient la mala marxa de la temporada, la donaria per acabada en finir aquesta setmana, averany que sembla que, desgraciadament, tindrà plena confirmació.

S'acabava d'estrenar *El Commendatore Campanelli,* quan En Dalmau Costa saludà l'adaptador de l'obra, Salvador Vilaregut, dient-li tot afectuós:

—Hola, *Commendatore!*

—Calleu, calleu — respongué Vilaregut—. Si les coses segueixen així, tinc por que m'haureu de dir: «Hola, *puntillero!*»

Ironies del senyor Gual

Per una nota lliurada a la premsa diària ens assabentem que aquella institució anomenada, unes vegades, *Instituto Nacional,* i altres, Escola Catalana d'Art Dramàtic, és en període de reorganització, malgrat haver transcorregut dos anys d'ençà que el senyor Gassol ocupa el departament de Cultura de la Generalitat. Caldria preguntar, però, al radiofònic senyor Adrià Gual, si alguna vegada ha estat organitzada l'esmentada escola.

HUMILITAT

—...I us prometo que la Generalitat d'ara endavant serà la Coronelitat.

Aquell Roc

Preguntaren a Roc Boronat què s'estimaria més ésser, si regidor o diputat.

L'interpel·lat diu que va respondre :

—Regidor. Ja sabeu que escauen molt a les meves condicions tots els càrrecs d'administració.

Desfogaments

Qualsevol que s'aturi a contemplar els objectes orientals que hi ha exposats a les vitrines de sota la *Derecha de Cataluña* pot sentir els esplais dels contertulians *derechistas,* particularment de les contertulianes, les quals fan rotllana a la porta, abans d'anar-se'n a sopar.

—*Que por culpa de ese viejo llorón no podamos gritar* : *Viva el...* !—cridava la muller d'un conegut arquitecte.

—A aquesta dona l'agafaran ! — digueren unes senyores que es miraven un collaret.

—*Qué murmura usted?*—inquirí l'explosiva contertuliana.

—*Noble corazón* ! — féu l'altra, per despistar.

Un assistent de l'Esquerra

Cada dia, de vuit a nou del vespre, al salonet de cafè de l'Ateneu Barcelonès, s'armen unes discussions que sense exageració podem comparar-les, per llur to, a les sessions del nostre Parlament.

Un assistent invariable és un recent funcionari municipal i soci de l'Esquerra Republicana, el qual, si no anem mal informats, es diu Castelltort. En allò que assegurem anar ben informats, és en dir que aquest assistent era abans d'ésser funcionari un afiliat a la U.S.C.

No fa molts dies que Lluhí i Vallescà discutia amb l'esmentat assistent de l'Esquerra, quan Josep M. de Sagarra va dir :

—Compte, Lluhí, amb el que dius, que aquest després ho contarà a la Comarcal.

En Lluhí va contestar :

—Ja ho sé, però no tinguis por. Només li dic allò que em convé que sigui retransmès.

Potser sí

Al salonet de cafè de l'Ateneu Barcelonès, hom parlava de les elucubracions del funcionari municipal de darrera hora i pròdig escriptor català Agustí Esclasans, que ara ens resulta amb una vocació sistemàtica d'esbirro del G. P. U.

—I què vol dir això de l'intellectualisme, que l'autor ho barreja amb el capitalisme i el socialisme?—féu un.

—No ho sé—respongué un altre—. Però em sembla que ve a ésser una cosa així com el *comunismo libertario* de la literatura.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

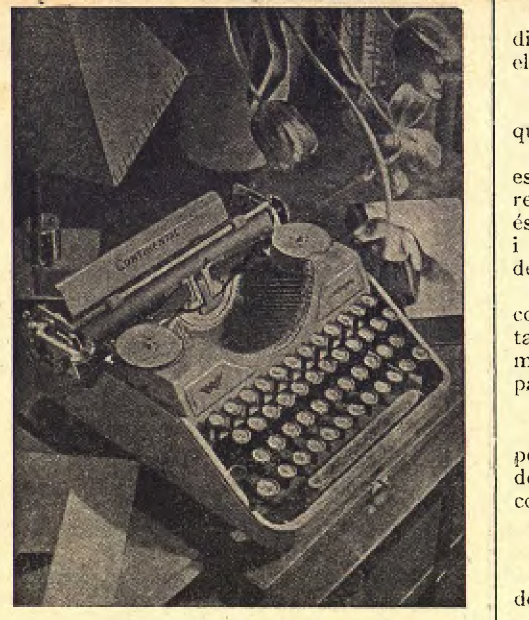

CONTINENTAL
Claris, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

DEMA PASSAT L'ALTRE

Per qui votaran les nostres dones?

Com que el vot femení i el resultat que aquest pugui donar en aquestes eleccions del dia 19, que seran com una mena de baptisme de ciutadania per a nosaltres, constitueix un tema nou en el nostre món polític, m'he sentit temptada de provar un treball d'exploració, si no per esvair la incògnita, per arribar almenys a recollir impressions de primera mà.

De bell antuvi volia adreçar-se a les figures femenines més rellevants del nostre món de les lletres, de les arts, de la política i de l'esport ; però, creient que aquestes dames seran segurament recordades per altres cronistes he cregut millor de cercar la veu de les dones humils — ara aquest adjectiu està de moda —, escoltar l'electora desconeguda.

Votaran el que els diguin «els senyors»?

Així, fora de dues o tres dames que per tenir idees determinades i preconcebudes ens han fet una resposta conscient, en la resta de les futures electores hem trobat una pintoresca concepció de la política que ens deixa endevinar que les dones en general es refien, més que de llurs idees, de la pròpia intuïció.

He començat la tasca adreçant-me a una dona de sa casa, amb talent natural, comprensiva, endreçada i metòdica en les seves coses. Es una senyora una mica escèptica i un bon xic irònica.

Quan li dic el motiu que em porta, es queda perplexa i astorada. Un cop refeta de la sorpresa em diu amablement :

—Ja podeu confessar-me.

[illegible] més li aboco la pregun-[illegible]

—La meva voluntat i el meu desig—em diu—és anar a votar, però no sé encara si el meu marit s'hi oposarà.

—I en aquest cas, no votaríeu?

—De cap manera. Primer és l'obligació que la devoció.

Aquí, confesso que vaig ésser jo la que es va quedar astorada, car no esperava una resposta així d'aquella senyora que no sols és intelligent, sinó que, sovint, amb vivesa i subtilitat, sap posar en la conversa un gra de sal àtica.

—Jo crec—va afegir mig rient—que la pau conjugal té més importància que les velleïtats de la política. Em doldria que el meu marit no votés i que em privés de votar un partit netament republicà.

—I què enteneu per netament republicà?

—Que representi l'equilibri i la qualitat perquè ni la demagògia ni la incapacitat poden salvar un país ni un règim, sinó tot el contrari.

* * *

Som a una pensió de família de la dreta de l'Eixample.

Es tracta d'un cas especial. Una noia d'arrelades conviccions catòliques que davant la conducta irreverent d'alguns familiars seus deixà la pròpia llar i una vida benestant per a posar-se a treballar i viure la seva vida.

En apuntar-li el nostre objecte, ens diu que ni solament sap si figura al cens.

—Però, de figurar-hi, per qui votaríeu?

—Pel partit que millor propugni per les meves arrelades conviccions.

—No sabeu aquest partit quin és?

—Francament, no—em respon resolta.

Hem comprès que el diàleg no ens aportaria res més d'interès. Totes les preguntes quedaven ja contestades.

* * *

Anem a veure una dama que, malgrat els vestigis d'aristòcrata que conserva d'un esplendorós passat, posseeix un esperit humaníssim : té un tracte senzill i benèvol per a tothom.

Després dels preàmbuls de consuetud, formulem a raig les preguntes, que són contestades d'una manera sòbria i decidida :

—Votaré—ens diu—. Vull aquest dret, però penso votar en blanc. Crec que la majoria de les dones no estem prou ben orientades encara sobre la significació dels partits ni potser sobre la lluita mateixa. Sóc cauta i previsora i em doldria penedir-me després de no haver obrat conscientment o de contribuir, per ignorància, a una injustícia. Us avanço que el dia que em decideixi a votar per un partit determinat ho faré per aquells que millor interpretin el respecte i la llibertat per a tota mena d'idees i prediquin la pau social dintre la justícia.

* * *

Baixem escales avall i ens topem amb la portera que puja.

[illegible] per a respondre a les meves preguntes.

Efectivament, a peu dret, al replà mateix, amb tota la precaució i respecte que la institució de les porteres m'ha merescut sempre, li exposo el meu desig i la meva curiositat per a conèixer el seu pensament.

—Que potser em ve a demanar el vot?

—No—li dic—, estigueu tranquilla. Solament vull saber si votareu i per qui votareu.

—Vol dir que això no em pot perjudicar?

Em vaig fer càrrec d'aquest recel de portera i li vaig garantir la impunitat més absoluta fins que vaig merèixer la seva confiança.

Amb *gracejo* castellà la bona dona va dir-me que votarà per l'Esquerra perquè l'Esquerra té l'Avi i l'Avi, per més que li diguin catalanista, és Avi de catalans i de castellans.

Com a complement del seu raonament, va afegir :

—*Además, creo que el Avi es una buena persona. ¿No lo cree usted así?*

—Quin dubte té?—vaig fer jo iniciant el comiat i remerciant-li la seva amabilitat.

* * *

Un cop al carrer vaig pensar que a la llista m'hi faltava encara la dona del senyor Esteve, una mena de senyora Tuies o de senyora Pona, i he entrat, aprofitant superficials amistats, a una tenda de queviures.

D'una barra de llautó d'un groc trist, pengen entranyes de porc i la mestressa se'ns apareix darrera el taulell protegida per rastelleres de pots i capses de tota mena d'espècies i aliments.

Quan li he exposat l'objecte de la meva visita, la tendera ha fet un gest que més que de sorpresa m'ha semblat de contrarietat, perquè per una tendera, com per un tender, els que no entren a comprar fan més nosa que servei.

Els gemecs i planys de la botiguera foren inevitables i així vaig assabentar-me una vegada més de la crisi que passem, que no es fa res, que la gent és mal pagadora, que el comerç està arruinat, etc. Parlà dels temps passats, la guerra europea, la dictadura, i va acabar, per fi, dient que a desgrat d'aquesta època dolenta ells són dels que no han retornat mai una lletra. Un cop salvada així la seva dignitat comercial, poguérem tractar la qüestió.

—Servidora — em digué — votarà per En Lerroux.

—I per què?

—Què vol que li digui ; tinc una debilitat per aquest home. El recordo de quan jo era joveneta i anava amb els de casa a aquelles *meriendas* del Coll. Vostè no se'n recorda, veritat?

—Afortunadament, no—li faig.

—Afortunadament? Per què ho diu?

—Perquè vol dir que tinc menys anys dels que vostè es pensa.

—Es que ha de saber que en aquell temps no hi havia tantes menes de republicans com ara. Es clar que d'aquell Lerroux al d'ara hi ha una bona diferència, però per mi sempre és el mateix, cregui. Si vostè l'hagués vist, tan ben plantat, tan arrogant...

La tendera finalment em va resultar una sentimental com una casa.

* * *

No estic encara ben satisfeta de la meva tasca. Voldria escoltar les veus ingènues collides al vol, les veus dels humils a la plaça pública. El típic mercat de Santa Caterina em sembla un marc apropiat al meu intent.

Són les deu del matí. Les naus bullen de gent atrafegada regatejant, cridant, gesticulant.

Un peixater amb samarreta canta les glòries i excellències d'un peix que bellugaria si no s'hagués petrificat a la nevera. Una rifadora amb un parell de pollastres a la mà pregona que el 261 ha tret. Part de fora, els venedors ambulants ofereixen de tot. Tot d'una, crits, rumors i corregudes. Els venedors ambulants s'escampen en totes direccions i uns als altres es donen el mot d'ordre :

—El guàrdia ! El guàrdia !

Tornem a entrar al mercat i no parem fins a entaular conversa amb una carnissera.

—Ja ho crec que votaré. Si no anés a votar em semblaria donar el triomf a les dretes, i d'això, Déu nos en guard.

—Preveieu una catàstrofe?

[illegible] tes eleccions vinents—diu amb convicció—, tornarem a tenir el Borbó.

—I En Martínez Anido—afegeix una verdulera que es fica a la conversa.

Tot d'una el rotllo s'ha engruixit. Hi ha alguns homes que es limiten a fer d'oients.

Una noia secardina amb una veu d'espinguet, dóna la raó a la verdulera i afegeix :

—Tots els que no tenim casa pròpia hem de votar l'Esquerra.

Una senyora ben endreçada s'hi fica :

—Santa innocència ! Encara espereu la casa i l'hortet?

—No, si ara diu que serà un xalet amb jardí—salta una minyona rient i ensenyant dues rastelleres de dents.

La veu de l'espinguet torna a insistir :

—Refieu-vos del que us donaran la Lliga i el *clero*.

Una senyora, ja entrada en anys, intervé :

—Per això anem tan bé d'ençà que s'ha perdut la fe.

—I el teu xicot de quins és?—pregunta una venedora a una altra.

—D'Acció Catalana, i jo també. I amb tota honra—afegeix enèrgica.

Un xicot que vol fer el plaga es fica en la conversa :

—Jo votaré per la F.A.I.

—Déu me'n guard !—diu una senyora de bona fe que passa dels cent quilos.

—Primer pels carlins—diu una altra.

Plouen blasmes, improperis i malediccions. La que ha anomenat els carlins s'escabulleix esporuguida.

Jo també me'n vaig perquè la conversa esdevé míting, un míting en el qual tots els assistents són oradores.

* * *

A la plataforma del tramvia, carrer de Corts Catalanes enllà, com un darrer recurs interrogo tan hàbilment com puc el conductor sobre aquesta incògnita del vot femení.

—Què opineu? Per qui votaran les dones en aquestes vinents eleccions?

—En general, estigui certa que les casades votaran al revés del marit. Si el marit és de l'Esquerra, elles votaran la Lliga, o si ell és d'Acció Catalana, ella votarà els de la Defensa Social o els comunistes.

—Però i les solteres?—li faig jo.

—Aquestes és diferent, votaran d'acord amb el promès.

El conductor m'ha resultat un escèptic o potser un cínic. O bé deu viure malament amb la dona o és un dispèptic.

Si ell hagués aclarit l'enigma amb la seva profecia càustica, resultaria que les vinents eleccions trencarien la pau conjugal i portarien la pertorbació a les famílies.

* * *

Si hagués de resumir la impressió que he tret de la meva enquesta, feta a l'atzar, diria que en les meves interlocutores he trobat una perfecta desorientació i que jo m'he quedat tan desorientada com elles.

Una reflexió m'ha esvaït el neguit del dubte. Les dones, m'he dit, faran, al capdavall, el mateix que els homes : votaran per qui millor els plagui.

I si a moltes d'elles els falta una convicció arrelada, és que amb això es diferenciaran gaire de molts homes?

CONXA ESPINALT

L'APERITIV

La lògica, els imponderables i l'Esquerra

— Keyserling, pocs dies després de proclamada la república, em deia, al mig de la Gran Via, aquestes paraules a propòsit de Cambó : «Veureu, Cambó és un home molt intelligent, però la seva mentalitat realista el fa un esclau del realisme i no s'adona que en aquest món la lògica falla i és substituïda moltes vegades per la màgia i els imponderables. Amb la república, a Cambó li ha fallat la seva lògica realista.» Es possible que Keyserling, home de grans malabarismes d'imaginació sota la pell d'un sapastre sublim, ensopegués les causes de la posició equivocada del senyor Cambó, en el moment d'esclatar la república, però el que és cert és que aquesta teoria dels imponderables, que són la vida autèntica, desgavellant la lògica, que al cap i a la fi és una invenció artificial, s'imposa a cada moment.

Si un és persona donada a barallar-se amb el públic, s'adona cada dos per tres de la falla de la lògica. En el teatre ens hi trobem tot sovint, en allò que fa referència als trucs i als efectes teatrals ; hi ha autor que escriu una escena, o una situació dins d'una escena amb totes les garanties i totes les precaucions ; durant els assaigs, l'escena encara és reforçada amb els detalls que han d'aconduir d'una manera fatal a l'efecte desitjat. Totes les persones que intervenen en la representació estan convençudes que allò és peix al cove. I ve el moment de posar l'escena en contacte amb el públic, i resulta que es produeix un fenomen tan especial, que tot allò que no podia fallar, que estava previst i mesurat per la més perfecta lògica teatral, se'n va materialment a l'aigua, s'ensorra i falla, de vegades catastròficament. Les causes poden ésser moltes, poden ésser àdhuc insignificants i fins externes a la responsabilitat de l'autor, però els efectes de teatre, com moltes coses d'aquest món, depenen d'una constellació d'elements que han d'estar tots ells molt afinats, i si un d'aquests elements deserta, tot el conjunt se'n va a rodar.

Amb la política passa una cosa semblant que en el teatre. Ara estem veient el joc negre que aguanta als dits l'Esquerra Republicana. L'Esquerra tenia unes cartes molt bones, semblava que amb unes cartes així s'havia de guanyar. Però hi ha l'imponderable que converteix els asos en palla ; els homes de l'Esquerra no és que siguin sublims ni infallibles, però tenen una certa lògica quan actuen, potser tenen fins una certa malícia. Per exemple, quan es varen empescar allò dels escamots a l'Estadi, és evident que els homes de l'Esquerra no ho feien per perdre prestigi, sinó tot al contrari. Estaven segurs que la festa faria bonic, que a la gent els cauria la bava, que trobarien que l'Esquerra és el millor partit del món, i que el senyor Macià seria considerat com l'home més important de la terra. Si no haguessin cregut unes coses semblants, el senyor Dencàs no s'hauria pres la molèstia de fer aquella salutació amb el braç, que, si hem d'ésser sincers, no l'afavoria gaire. Doncs bé, malgrat la seguretat d'èxit de l'Estadi, la festa, que no passava d'ésser una senzilla mascarada, fou de funestes conseqüències per a l'Esquerra. En lloc de plaure va desplaure, en lloc d'entusiasmar va indignar, en lloc de considerar el senyor Dencàs com una mena de geni cívic, se'l considerà com un lamentable feixista d'opereta, etc., etc.

Es a dir que un imponderable, que potser era fàcil de preveure, no va ésser previst ; i l'Esquerra, com en altres coses, va marcar un punt més en el camí de la seva catàstrofe.

Amb la candidatura els ha passat el mateix. Els homes de l'Esquerra s'han passat dos anys dient totes les ximpleries que els han passat per la boca, amb el mateix aplom que si diguessin conceptes ciceronians. La gent s'ho empassava tot. Havien els homes de l'Esquerra arribat a la convicció, i tenien, val a dir-ho, els seus motius, que l'important era el prestigi màgic del senyor Macià, i que amb aquest prestigi podien anar pel món collint bolets, caçant perdius i tirant al dret. No varen dubtar ni un moment en fer la candidatura, que el que era important era la presència del prestigi, que allò que ells en diuen el poble veuria el nom del senyor Macià, i ja no s'aturaria a judicar ni a criticar els noms que seguissin al darrera ; per acabar d'assegurar el tret, darrera del nom del senyor Macià hi posaren el del senyor Companys.

Val a dir que unes persones que havien fet empassar al poble de Catalunya la majoria dels noms i de les persones que formen el Parlament català, tenien un cert dret a creure, segons la seva lògica, que la gent s'empassaria la candidatura present. Doncs bé, s'ha produït també un imponderable que ha desmentit la lògica del senyor Macià ; sembla que el poble no s'empassa la candidatura ; i deixant de banda el natural desprestigi d'aquest partit, es respira dins de l'aire de Barcelona un imponderable fatal per a l'Esquerra. La gent olora i pressent la catàstrofe, i contra aquest imponderable no hi ha manera de lluitar ni de rectificar. La lògica del senyor Macià i dels seus homes falla a cada moment, i és possible que no siguin a temps a inventar-se una altra lògica una mica més eficaç.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

HISTORIA CONTEMPORANIA

El llibre del qual es parla

C'est icy un livre de bonne foy, lecteur. Quatre-cents anys després de Montaigne, igualment podien, els senyors J. Casals i Freixes i R. Arrufat i Arrufat, encapçalar amb aquella frase el seu llibre, *Catalunya, poble dissortat*, del qual s'ha parlat més quan només en circulaven uns quants exemplars per algunes redaccions, que no pas ara que està penjat en tots els quioscos i exposat en tots els aparadors de llibreria.

Es tan de bona fe aquest llibre, que no ha tingut l'èxit d'escàndol que li hauria procurat una composició i una redacció més malicioses. Per una estranya contradicció, el llibre de Casals i Arrufat, que podia ésser una arma electoral, ha estat ofegat precisament per la sobreexcitació pròpia dels períodes immediatamente preelectorals. Ni el que ha corregut a propòsit de certes maniobres i determinades gestions per a impedir que el llibre fos posat a la venda, ha estat prou per a fer-lo surar. I no obstant, aquest llibre serà, amb el temps, ni més ni menys que un document per al futur historiador minuciós que vulgui reconstituir l'embolicada història d'aquests darrers anys. Però a aquest possible historiador se li girarà feina, amb el llibre tan mal girbat com amarat de bones intencions que porta per títol *Catalunya, poble dissortat*.

Tres dies abans (14 *d'abril de* 1931) *de la gran decepció del Sr. Casals*

Si s'ha pogut dir que amb bons sentiments, només, no es fan bones novelles, igualment s'acut de pensar, davant aquest llibre, que la bona fe, per ella mateixa, no basta per a fer un llibre amb aquell mínimum de cara i ulls indispensable per a poder córrer imprès pel món.

De totes maneres, com hem dit, *Catalunya, poble dissortat*, quedarà com un document. A través del llibre es veu ben bé que tota l'agitació més o menys eficaç d'Estat Català i de la Conferència d'Esquerres no té més que una mínima part en la gestació de la República, a la qual han contribuït molts elements que escapen a la visió restringida de tots els que apareixen en el llibre i dels mateixos autors d'aquest.

Quan temps a venir s'estudiï tot aquest període i les causes que determinaren la implantació de la República a Catalunya, es veurà que fou per atzar que al davant del moviment es van trobar els dirigents de l'Esquerra. I a través del llibre de Casals i Arrufat, es veurà que la principal equivocació del partit governant fou de creure que tota la seva autoritat política, que tan malparada queda en l'esmentat llibre, fou la que portà la República, i això els féu creure's els amos del país. I es veurà també quina poca proporció hi ha entre els homes que complotaven contra la monarquia i la grandesa dels ideals de tot un poble. Els esdeveniments enllairaren uns homes, però aquests no han sabut estar a l'altura que calia, ni es mereixien — prou s'ha vist després — l'enorme crèdit de confiança que els atorgà l'entusiasme popular dels primers temps de la República.

El col·laborador de Casals, que a la vegada és autor del pròleg del llibre, surt a defensar-se de la possible objecció: el nostre llibre no és obra de despit, diu. No calia. Tal imputació només pot fer-la, en tot cas, alguna de les persones que el llibre deixa malparades; però el lector objectiu no podrà sinó reconèixer que és obra del desencant i la desilusió més grans, i per això més temible.

Josep Casals és un sastre del carrer de l'Hospital, catalanista de tota la vida, que no sols vestia conspiradors en l'època de les vaques magres, sinó que posava diners en alguna butxaca dels vestits que feia. Sense la seva abnegació, els presos polítics no haurien menjat sempre, ni haurien escapat de la policia tants i tants perseguits en temps de la monarquia, ni s'hauria col·locat tant paper de l'emprèstit Pau Claris. Molts moments, Josep Casals, com un altre Lluís XIV, podia dir: «L'Estat Català sóc jo.» (Després, ja hem vist qui eren i què eren els diversos grups que han pres aquest nom.)

Naturalment, un home que ha sentit sempre el catalanisme més abrandat, i la vida del qual, durant els set anys tràgics, no ha estat altra cosa que un sacrifici constant, sense aspirar mai a cap compensació sinó moral, havia de sentir la decepció profunda del que s'adona que ha estat venerant un ídol de peus de fang. I a més a més, d'una banda, per als idealistes d'aquesta mena, transigir és, per definició, traïr; d'altra banda, el capteniment del partit governant no podia sinó refermar-li la desilusió i la sensació de fàstic. No és pas ell l'únic decebut, però com que no té res d'escèptic i havia estat el més illusionat i sacrificat, la seva reacció ha estat més intensa.

Però, posat a reaccionar, qui no el feia limitar-se a explicar el que sabia, el que ell havia viscut, sense embrancar-se en consideracions històriques i generalitzacions psicològiques?

Tot plegat enfarfega el llibre, li treu vivacitat, i no hi fa cap falta; però és una prova més de l'adorable bona fe d'aquest cant'laire i francmaçó, tan modest que es posa a escriure un llibre sense saber escriure i s'adjunta un col·laborador de les mateixes condicions. Tan fàcil que és procedir com aconsella La Fontaine: «Jo hi era, em va passar tal cosa»... Els autors d'aquest llibre ja ho fan, ja, de vegades, però amb una confusió que ni tan sols respecta l'ordre cronològic, i una confusió encara més enorme en l'ús de la primera persona. Perquè, el lector, tot de cop, s'adona que ha passat a llegir la part escrita per R. Arrufat, i això perquè s'hi parla de Casals com d'una persona externa a la redacció del llibre.

Bona fe, insistim, que es posa més de relleu quan, per exemple, ens reprodueix aquella semblança de Pau Claris. I no gens menys, amb la mateixa bona fe explica anècdotes saboroses i reprodueix documents comprometedors per a molts personatges de la situació.

Contra aquest llibre, molts hauran retret que desacredita l'autonomia davant els unitaris i els catalanòfobs. (Es clar que es pot argüir que desacredita, en tot cas, els homes en les mans dels quals l'atzar ha posat la sort de l'autonomia. Però aquest argument no farà callar mai un Royo Villanova, per exemple.) Els que no hem cregut mai massa—fora de certes avinenteses excepcionals—en el mite de la unió sagrada, no podem assentir a aquest argument, i encara que dintre Catalunya i entre catalans, siguem capaços de portar l'atac a l'extrema duresa, ens ha de molestar que un foraster es permeti ficar-se en les disputes de família. Però, sota aquest aspecte, per ara, la sort sembla afavorir-nos. Entre les virulències de la lluita electoral, els enemics de l'autonomia encara no semblen haver-se adonat del llibre de Casals i Arrufat.

JUST CABOT

Mirant a fora

Calmette-Roux

A pocs dies de diferència, la ciència ha perdut un matemàtic desviat cap a la política, Painlevé, i dos homes de laboratori, els Drs. Calmette i Roux. El primer, descobridor del B. C. G. contra la tuberculosi, i el segon del sèrum antidiftèric, per anomenar el més sensacional de llur vida sense esclat exterior.

Roux era la modèstia mateixa.

—El que sóc, ho dec a la casualitat—deia, i explicava que si, en arribar a París, hi hagués hagut a la Sorbona un laboratori lliure del qual hagués pogut disposar, no hauria estat recomanat a Pasteur per Duclaux i per conseqüent no hauria esdevingut el col·laborador i després el successor de l'eminent biòleg.

Aquesta explicació feia dir a Anatole de Monzie:

—Ja és un fenomen ben estrany que un imbècil no hagi arribat mai a gran home per casualitat.

Resignació

A Berlín ha estat remarcat que el president Hindenburg volgués anar personalment a visitar von Papen a casa seva en ocasió de complir cinquanta-quatre anys. Es que el vell mariscal ha tingut sempre un feble per l'ex-capità de cavalleria, que, malgrat això, fa un paper cada dia més secundari dintre el nou règim. En les eleccions de diumenge, el seu nom era el penúltim de la llista. Per a un vice-canceller, és realment poc brillant. Però von Papen ho accepta tot sense rondinar amb tal de poder assistir als consells del govern. D'altra banda, el necessiten per a agent d'enllaç amb el Vaticà. De tant en tant, hom utilitza el seu coneixement d'idiomes per a donar-li vagues missions a l'estranger (el gabinet hitlerià no és gaire poliglota). I mentre von Papen caça amb Gomboes, la Seheime Staatspolizei (la G. P. U. nazi) escorcolla a casa seva. Però von Papen no protesta.

La voluntat popular

—Sincerament, Fritz, què penses d'aquest home?

(*Le Rire*, París)

Historietes berlineses

El ministre Goering està treballant al seu despatx. Entra precipitadament el seu secretari, emocionat:

—Excel·lència: acaben d'anunciar ara mateix que dos-cents avions roigs volen sobre Berlín,

—Donnerwetter! — *fa el ministre* —. *Si només n'havia encarregat cinc!*

* * *

Davant el mirall de la seva habitació particular, Goering considera la patxoca que fa amb el nou uniforme que s'ha empescat per al seu ús personal i amb el qual compareguè a declarar al procés per l'incendi del Reichstag. Entra un criat a avisar-li:

—Excel·lència, s'ha rebentat la conducció de la sala de bany.

—De pressa, que em portin l'uniforme d'almirall.

N. R. A.

Hi ha una brometa que en aquests moments fa furor als Estats Units i que demostra que l'entusiasme ingenu que acollí l'experiència de Roosevelt, comença a rebaixar-se una mica.

—Sabeu qué volen dir les tres lletres N. R. A.? — pregunta un.

—National Recovery Act — *diu l'altre, de bona fe.*

—No, home: Never Roosevelt again (*mai més Roosevelt*).

ON VA EUROPA?

Després del plebiscit alemany

Acaba de tenir lloc un altre acte de la comèdia organitzada pel Tercer Reich, el del plebiscit, amb la conseqüent reelecció de la Cambra. Ha estat un acte més grotesc, si es vol, que els precedents, i perfectament inútil. A part l'absència d'originalitat, el plebiscit hitlerià pot considerar-se una maniobra pueril per a impressionar l'opinió pública europea, com si tothom fos del tarannà d'aquell Lloyd George, que vol conciliar els seus principis de vell liberal amb les simpaties envers la política del canceller alemany. Tothom té massa bon sentit per a pendre's seriosament aquests «plebiscits forçats», els quals d'altra banda demostren que els mateixos denigradors de les idees democràtiques volen revestir amb una autoritat fictícia la seva estada al govern, simulant una delegació popular. Han mort definitivament els temps del poder per dret diví o per dret hereditari, i ni els mateixos dictadors han intentat ressuscitar-los, encara que els hagin substituït pel dret de la violència.

Cartell de propaganda del plebiscit: «El mariscal i el caporal combaten amb nosaltres per la pau i la igualtat de drets»

En tota la intensa i colossal propaganda descabdellada durant el període preparatori, no s'ha exposat cap programa polític i econòmic que pogués donar al govern hitlerià nacional. Quant a les relacions exteriors, a part les frases estereotipades sobre «l'honor alemany», s'ha accentuat tot el que fa referència a la revisió dels tractats. Naturalment, en forma pacífica, segons les declaracions hitlerianes, cosa que constitueix una obra mestra d'hipocresia. Parlant clarament, la revisió de tractats significaria la restitució si no completa parcial, de l'extensió territorial d'Alemaya a les condicions d'abans de la guerra, amb un procediment inicial d'igualtat en els drets. De quins drets? No són, a tot arreu del món, considerats igualment els ciutadans del Reich que els d'altres països? El comerç alemany no troba mercat en tot els països? Alemanya no tenia a Ginebra un lloc no inferior al de qualsevol altra nació? Quin dret, doncs? Senzillament, el de rearmar-se.

Lloyd George, en un dels curiosos articles que escriu per a la United Press i que aquesta agència serveix a una colla de diaris europeus, ha de reconèixer, malgrat les seves simpaties envers Hitler, que Alemanya està a hores d'ara prou armada per a sostenir una defensiva inexpugnable. Però li manca l'artilleria pesada, indispensable per a una guerra ofensiva, és a dir d'invasió. L'ex-primer ministre anglès basa aquesta afirmació seva en el fet que la fabricació de grans peces d'artilleria no pot ésser dissimulada, i per tant els alemanys no l'han poguda efectuar. Com si enlloc del món es fabriquessin aquestes peces a la vista del públic. Qui sap què es fa en els colossals establiments siderúrgics alemanys? Però, àdhuc admetent que Lloyd George afirmi una cosa exacta, això és, que Alemanya — violant el tractat de Versailles — hagi construït tots els armaments que li calen per a una segura defensa de les seves fronteres, quines armes demana de més? Les dels altres països que la volten són necessàries per a defensar les pròpies fronteres. Qui demostra ganes irresistibles d'agredir, i ha agredit sempre, tothom ho sap prou bé perquè calgui recordar-ho.

* * *

Però vegem els resultats de la diada de diumenge.

No menys que uns 44 milions de votants. No sabem amb precisió el nombre d'inscrits al cens, però, tenint en compte les eleccions precedents, la xifra donada pel govern hitlerià hauria d'ésser lleument alterada. De totes maneres, no hi ha hagut mai una votació tan enorme. I s'explica. Els nazis no sols no han permès que es gosés presentar una altra llista, sinó que han recorregut a amenaçar amb la presó, el camp de concentració o la pèrdua de feina, l'atreviment de votar contra el govern. Donades les condicions actuals d'Alemanya, on tothom està esporuguit, la votació ha estat conforme als desigs de Hitler, que ha exclamat *Deo gratias* en saber el resultat. Pot estar content: ha superat al seu mestre Mussolini, que en matèries plebiscitàries i electorals pot envanir-se d'ésser el més gran truquista del món.

Sigui com sigui, Hitler es proclama triomfador, i la premsa alemanya, tota ella domesticada — sense excloure'n la *Vossische Zeitung*, malgrat el seu passat de segle i mig de vida independent —, se'n fa ressò clamorosament.

Hitler, per tant, pot desenrotllar el pla prefixat, dient-se intèrpret de la voluntat dels homes i de les dones alemanyes. Aquest pla no és altre que l'obtenció, costi el que costi, de la revisió de tractats, i àdhuc l'anul·lació del de Versailles.

Es clar que ni França, ni Bèlgica, ni Polònia, ni la Petita Entesa, no poden assentir a aquesta pretensió, perquè significaria crear un estat de coses que portaria inevitablement a la guerra.

El que preocupa és la solidaritat d'Alemanya i d'Itàlia, com es desprèn de l'actitud aparentment reservada, però en realitat obstruccionista, adoptada per la delegació italiana a la Conferència del Desarmament, i que probablement ha induït Henderson a dimitir la presidència.

No volem dramatitzar, preparant-nos com aconsella Lloyd George, a menjar en pau el púding de Nadal; però no es pot negar que, després del plebiscit de diumenge, la situació internacional, almenys des del punt de vista diplomàtic, s'ha agreujat força.

* * *

En el moment en què escrivim, a la Cambra francesa, Paul-Boncour, responent a les interrogacions que li han estat adreçades, s'ocupa de la política exterior francesa, i especialment en el que es refereix a les relacions amb Alemanya. No ens en podem ocupar, per ara. Però es pot assegurar que renovarà una altra vegada els propòsits pacifistes de França, i probablement farà compendre que el pretès pacifisme alemany no mereix massa crèdit. I les raons en són conegudes. Paul-Boncour, de totes maneres, respondrà molt clarament a les proposicions alemanyes, tant més que coneix moltes coses que el públic ignora. I després d'aquest important discurs es podrà deduir sobre quines directives s'orientarà la nova situació europea, la qual, si no és gravíssima, almenys és poc tranquil·litzadora.

TIGGIS

A les GALERIES SYRA exposició-subhasta d'obres catalanes

UN BON ABRIC
confeccionat, sempre
a la
Sastreria
MODELO
Rambla Canaletes, 11

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Viatge d'exploració donant la volta al món
Hemisferi Austral amb el cèlebre escriptor
HENDRIK WILLEM VAN LOON
75.000 kilòmetres - 142 dies
Sortida 12 gener 1934 amb el súper paquebot
s/s FRANCONIA de la Cunard Line
DEMANI OPUSCLES EXPLICATIUS
Agents Generals per Espanya de CUNARD LINE, NIPPON YUSEN KAISHA LINE

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

EL CINEMA

UN FILM ALEMANY

"Miracle?", de F. Wysbar

La pel·lícula *Anna und Elisabeth* que s'ha presentat a Barcelona amb el títol equívoc de *Miracle?*, creiem que ha de retenir avui amb preferència la nostra atenció. No és que sigui, intrínsecament parlant, l'estrena més notable d'aquests darrers dies, però sí que és l'obra que s'ofereix indubtablement, amb caràcters i virtuts més originals, més al marge del que acostumem a aplaudir en el cinema que hem convingut d'anomenar bon cinema.

Anna und Elisabeth es refereix a un tipus de producció que sols s'acostuma a realitzar lluny de les grans organitzacions cinematogràfiques. Revela abans que tot un pensament original i una voluntat d'independència. Es una experiència llançada així un xic a l'aventura per un director que cap antecedent no ha consagrat, Frank Wysbar. Es una experiència arriscada, si més no perquè l'espectador comú es plau, abans que tot, de moure's en un món que li sigui habitual, intel·ligible. Si una experiència d'aquest ordre ve animada d'una inspiració excepcional i és realitzada amb un tacte que sembla ungit d'una gràcia imponderable, aleshores, precisament per la novetat en el tema i en l'estil, l'èxit és esclatant. Exemple: *Noies d'uniforme.* Però es tracta en aquest cas d'un aplec de circumstàncies que rarament es realitza, i així veiem avui que, a desgrat de tantes excel·lències visibles, de virtuts latents, d'encerts tangibles, *Miracle?* no és l'obra mestra que per un moment, en començar la projecció, vàrem gosar esperar.

Hertha Thiele

L'acció del film transcorre en un poblet alemany. Un incident fortuit ha posat damunt d'Anna l'atenció de la gent rústega i fàcilment suggestionable del poble. S'escampa la idea que la noieta ha fet un miracle. Es un cas de contagi col·lectiu en el qual la creença en qüestió s'apodera de les imaginacions amb una rapidesa que exclou la possibilitat d'una reflexió prèvia, i heus aquí la tragèdia. La noia, espaordida, es defensa en va contra aquesta absurda història. D'ací per a la criatura un estat de sobreexcitació constant, una poble i la dissortada Anna. Es endebades que el capellà tracti de convèncer els seus feligresos que res, absolutament res, no justifica semblant creença; la multitud és sorda a la prudència i fa impossible l'existència normal d'Anna.

Una segona etapa del film ens condueix a un nou episodi més bo encara. Isabel, una jove aristòcrata paralítica, ha suplicat que Anna vingui a pregar per ella i guarir-la. Menada quasi per força davant d'Isabel, Anna, en el paroxisme de la tensió nerviosa en veure la lamentable confiança que la malalta ha posat en ella, fuig esverada sense poder acabar la pregària, al mateix temps que la malalta, en veure que la noia fuig i l'abandona, tracta d'aixecar-se i es troba haver recobrat l'ús dels seus membres. Aleshores entra en acció un nou element, complexíssim, massa i tot, per a un director que no sigui capaç d'usar d'aquelles subtileses que consagraren Leontine Sagan. El film no és prou precís aquí. Barboteja, però no arrodoneix el que pretén d'expressar, perquè l'actitud d'Isabel envers Anna esdevé, com dèiem, de difícil exposició i comprensió. Amor, agraïment, veneració fanàtica? La pobra Isabel ha recobrat l'ús dels seus músculs, però el sentiment que experimenta davant aquella que ella veu que fa miracles és un sentiment morbós que ha de conduir-la a un acte que revela fins a quin punt els seus nervis han sofert: el suïcidi.

Aquí, en acabar, tots experimentem una decepció. Sens dubte, Frank Wysbar ha animat els seus personatges i és lliure de fer amb ells el que bo li sembli, amb tal de respossible. Diguem doncs que no és el suïcidi en si el que ens decep, per tal com ja acabem de veure que està dins la línia dels fets, sinó que el suïcidi en qüestió ens sigui ofert com a conclusió, i en dir conclusió, emprem aquest mot en el seu sentit més vigorós. Una obra pot passar-se de conclusió, però si hi és, i és visible que Wysbar en vol una per al seu film, que sigui una conclusió. I la veritat, el final de *Miracle?* fa tot l'efecte d'un home que per la violència es desempallega d'un assumpte que sense adonar-se'n ha anat prenent unes proporcions perilloses per a tothom que no sigui un director excepcional, i Wysbar no ho és. I en dir perills no ens referim a cap trencacolls teològic, per tal com ens sembla evident que *Miracle?* no és gens ni mica un film de tesi. Els esdeveniments tenen una notació simplement objectiva que no prejutja res.

Hi ha una uniformitat tonal, per parlar com els músics, que afeixuga el moviment del film, ja de per si lent. Demés, el director, amb aquell amor a la veritat física que caracteritza els productors alemanys quan no s'han americanitzat, acumula els primers plans, cosa que sempre és un obstacle per aconseguir un estil fet de mesura i *souplesse*, i si Montesquieu té raó quan diu que per escriure bé *il faut sauter les idées intermédiaires*, Wysbar no escriu el lèxit cinematogràfic massa bé.

Altrament, trobem uns intèrprets excel·lents, més excel·lents que cap, Hertha Thiele, que fa una tasca digna del seu prestigi, i una atmosfera de remarcable justesa que consona perfectament amb el to fonamental del film.

JOSEP PALAU

PANORAMA

Les nostres sessions. — Set directors per a un film

Com ja saben els nostres lectors, set directors han intervingut en la confecció de *Si jo tingués un milió.* Vegeu quins són: E. Lubitsch, Norman Taurog, Stephen Roberts, Norman Mc Leod, James Cruze, William A. Seiter, H. Bruce Humberstone. Sembla que E. Lubitsch, a més a més del seu treball personal, ha exercit funcions de supervisor, a fi d'assegurar la qualitat de tots els capítols de la pel·lícula, sense excepció.

En el repartiment d'aquesta curiosa producció figuren una pila de *stars* que es passen de presentació. Vegeu també uns quants noms: Gary Cooper, George Raft, Wynna Gibson, Francis Dee, Jack Ockie, Charles Ruggles i Charles Laughton, que tan famós s'està fent ara amb motiu de la projecció en algunes capitals d'Europa de *La vida privada d'Enric VIII.*

Avui podem anunciar ja que *Si jo tingués un milió* serà presentat al Coliseum, el mes vinent, en sessió MIRADOR.

Un concurs de crítiques

Les seccions de cinema de l'Ateneu Polytechnicum i de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, han organitzat conjuntament un concurs pel qual inviten els aficionats al cinema a redactar una crítica cinematogràfica del film de Pabst *Don Quixot.* Les millors crítiques guanyaran un premi. Els interessats en aquest concurs podran cercar en la premsa diària les bases i premis, que nosaltres no podem detallar.

Precaucions

Un film d'actualitats sobre la darrera crisi francesa, que ha mostrat els ministrables sortint de l'Elisi interviuats pels periodistes, és un film... *mut!*

Es que el cinema ha canviat alguna cosa; ara les paraules no volen, sinó que resten.

El que publica un periodista pot ésser desmentit i refutat, amb l'excusa d'errors d'interpretació. Però les paraules pronunciades davant del micròfon i que es poden confrontar amb el moviment dels llavis, són comprometedores.

Amb estrelles o sense?

Aquesta és la preocupació de molts cineastes. L'èxit d'alguns films sense estrelles, però, ha anat acompanyat de l'èxit de films que acumulaven mitja dotzena de *vedettes.* Què fer, doncs? Un film val per la interpretació que una estrella dóna al primer paper, o val pel seu argument i la seva posta en escena? Es impossible decantar-se obertament per un o l'altre d'aquests dos darrers extrems, tots dos podent resultar bé, i podent-ho també resultar una combinació d'ells dos.

El conegut productor Jesse L. Lasky es decanta més aviat pel segon extrem, i per a provar la seva raó, diu:

—He perdut dues grans fortunes fent de productor. I l'única vegada que vaig fer una cosa que tothom se'n recorda, era quan menys diners tenia. Es que quan els negocis prosperen hi ha por de millorar-los, i quan van malament és més fàcil arriscar-ho tot. El sistema de les estrelles està fortament arrelat, perquè és la manera més segura de guanyar diners. Però crec que una bona història, amb actors excel·lents però desconeguts, també pot atreure el públic, i potser més que l'altre. Ho provaré aquest hivern.

La moda de la història

Es que el *sex appeal* ja no atreu prou? L'activitat de les cases americanes es decanta ostensiblement cap als films històrics, seguint aquell costum que vol que tothom toqui alhora els mateixos temes. Així, hom anuncia *Els amors de Cristina de Suècia,* amb Greta Garbo; *Caterina II de Rússia,* amb Marlene Dietrich; *La vida de Maria Antonieta,* amb Norma Shearer; *La vida íntima de Napoleó i Josefina,* amb Edward G. Robinson; *El camí de Roma,* film sobre Aníbal, amb Jean Harlow; *Tudor Wench,* sobre Isabel d'Anglaterra i el comte d'Essex, amb Katherine Hepburn...

Sobretot es parla d'una altra obra de Cecil B. de Mille, que es vol superar encara en els films de gran espectacle per a espaterrar pagesos: *Cleopatra i Marc Antoni.*

I més a prop dels nostres temps, Lasky vol rodar *Life of the Swan* (La vida del cigne), sobre la vida de la Pavlova; Gloria Swanson està destinada a fer una Sarah Bernhardt, i George Arlin un *Rothschild.*

Una programació il·lògica

No tenim encara a la nostra disposició el do d'ubicuïtat... I no cal comptar-hi massa! Així encapçala el senyor J. P. Coutisson un article seu publicat a *Comœdia,* en el qual s'adreça als productors, i els prega de no fer les presentacions privades dels seus films a la mateixa hora d'un mateix dia i als quatre cantons de París. Allà, pel que es veu, les proves de films simultànies sovintegen. I aquesta anomalia, com observa justament Coutisson, no fa altra cosa que perjudicar els més directament interessats: els productors. En efecte: el crític, en veure's privat d'assistir a totes les proves que tenen lloc al mateix temps — *no té encara a la seva disposició el do d'ubicuïtat!* —, només pot ocupar-se d'una. Però, més perjudicial per als productors que aquest, és el fet que els seus clients directes, els empresaris, en rebre el comunicat de la Cambra Sindical que els invita a veure diversos films al mateix temps, no saben quin escollir i decideixen, la majoria de les vegades, no anar-ne a veure cap.

«L'Estrella de València»

«Aquesta setmana, tres proves a la mateixa hora!», exclama, desesperat, Coutisson. Anomalia lamentable. Però ací en patim una de molt més gruix. Què diria el crític parisenc si sabia que a Barcelona no són les proves que tenen lloc a la mateixa hora d'un mateix dia, sinó les estrenes? Evidentment, les presentacions privades simultànies són absurdes. Però al fons, ja ho hem dit, són els productors aquells que en sofreixen més. I això no interessa el públic. Allò que l'afecta seriosament, allò que contribueix a augmentar la seva desorientació, ja prou gran, és la simultaneïtat d'estrenes. Com que hem sentit molta gent queixar-se d'aquesta absurditat, creiem que val la pena de parlar-ne. De moment, heus ací alguns exemples. El dilluns 9 d'octubre, a Barcelona, s'estrenaren tres films: *Melodia de raval* al Coliseum, *La fira de la vida* al Catalunya i *Cames de perfil* a l'Urquinaona. El dilluns 16 del mateix mes les empreses anaren encara més enllà. Quatre estrenes, quatre! *El gran domador* al Catalunya, *Com tu em desitges* a l'Urquinaona, *L'home lleó* al Coliseum i *Peter Voss* i *La línia general* (reestrena) al Kursaal. Tres altres estrenes, i importantíssimes, tingueren lloc el dilluns dia 30. *El Signe de la Creu* al Coliseum, *La dame de chez Maxim* al Tívoli i *Estrella de València* al Catalunya. No insistim. Cada dilluns, a Barcelona, s'estrenen tres o quatre films. I no comptem el cinema Actualidades que cada dilluns, també, canvia el seu programa. Si a aquestes tres o quatre estrenes, afegim les altres que s'efectuen durant la semana, tenim que, a Barcelona, són presentats vuit o nou films setmanalment.

La majoria de crítics ja tenen referències dels films que són estrenats un mateix dia. Ja saben el que han d'anar a veure. El millor, naturalment. I molt sovint s'equivoquen. Però què ha de fer l'espectador que només pot anar al cinema una o dues vegades cada vuit dies, i que veu anunciats simultàniament tres o quatre films dels quals no sap altra cosa que els seus títols? Què ha de fer aquest pobre espectador? Segurament, després de reflexionar una estona, abstenir-se. I no anar enlloc. I quedar-se a casa a escoltar la ràdio...

Els programadors dels cinemes barcelonins no mereixen pas gaires elogis. Ara mateix, obliguen totes les cases distribuïdores a abocar al mercat el bo i millor de les seves produccions. Films extraordinaris que, després de mantenir-se mesos i mesos en els cartells de les sales estrangeres, són esperats amb expectació pel nostre públic, són presentats ací en bloc. Després de vuit dies de projecció amb el local ple, quan la gent comença a parlar-ne i crea una atmosfera favorable, aquest films extraordinaris són trets del programa i reemplaçats per una altra gran producció. I així, setmana darrera setmana. *Torero per força, Cavalcada, La dame de chez Maxim, El Signe de la Creu, Don Quixot, Miracle, El carrer 42, 20,000 anys a Sing-Sing...* Molt aviat, *Secrets,* el film de Borzage interpretat per Mary Pickford, *King-Kong, Jo i l'emperadriu...* El millor de cada casa. Tot això en tres mesos escassos. I després d'això, què? A primers d'any, què? Després d'això, a primers d'any, res! Totes les cases hauran estrenat les seves pel·lícules millors. Hauran de donar sortida a les obres de segon rengle. I aquestes també ens seran presentades en bloc. Setmana darrera setmana. I una temporada que ha començat tan bé, llanguirà miserablement fins a l'estiu. El públic, esgotat per tres mesos de produccions extraordinàries, acostumat als plats forts, s'escamarà paulatinament fins desertar els locals que ara està omplint. Durant la primera meitat del 1934, el negoci cinematogràfic coneixerà l'època de les vaques magres. I l'afició al cinema minvarà considerablement. Quina manca de lògica! Decididament, els programadors dels cinemes barcelonins no mereixen pas gaires elogis.

SEBASTIÀ GASCH

Pròximament

Una superació del film nacional

ODIO

per

Maria F. Ladrón de Guevara

Direcció: RICHARD HARLAND

Llibre: W. FERNÁNDEZ-FLÓREZ

Producció: STAR - ORPHEA

Exclusives CINNAMOND FILM

VOTEU...

AQUESTA CANDIDATURA

ERNEST UDET

Aviones y Fieras

JAQUELINE FRANCELL

ROGER TREVILLE

Rápteme Vd!

CADA DIA AL

Saló Catalunya

SELECCIONS FILMÓFONO

Urquinaona

Clamorós èxit de

Es despatxen localitats amb tres dies d'anticipació sense recàrrec.

Un present que us farà quedar bé.

Visiteu les GALERIES SYRA

AVUI ESTRENA AL CAPITOL

(Escenes d'emoció intensa!)

Dinero Maldito (La vida atzarosa d'un famós jugador!)

Doble programa UNIVERSAL especial

AVIS

Els que sols veuen Espectacles excepcionals han de saber que no veuran mai res tan grandiós com

Un film de Cecil B de Mille

EL SIGNO DE LA CRUZ

El espectáculo que asombra al mundo

COLISEUM

i en cap més saló de Barcelona fins l'any vinent

EL TEATRE

CIRC A L'OLYMPIA

Un programa ensopit

L'actual programa de l'Olympia, tercer de la temporada, no és gaire acceptable, per no dir gens. Ni els números són de molta qualitat, ni l'espectacle té, en conjunt, aquella continuïtat, aquell moviment, aquella diversitat i aquella emoció que el circ ha d'oferir sempre al públic. No es distreuen els ulls, ni l'esperit.

La pista que la setmana passada inundaven d'alegria i de ritme els malabaristes D'Angolys i els ciclistes Klein, fa avui tristesa. S'hi troben a faltar, a més, les entremaliadures d'un simi al trapezi, la figura grotesca d'un ós caminant damunt una bola, els salts a cavall dels fills Germain. Si als Nino i Albano no se'ls hagués acudit presentar, en aquest programa, la tradicional cursa còmica de braus que la majoria de clowns porten de repertori (1), més d'un espectador hauria mort, a aquestes hores, d'ensopiment.

Cal, però, fer de seguida una excepció, la dels acròbates Adriana i Charlot. El treball d'aquests dos artistes és remarcable per la seva fantasia i per la seva precisió. A semblança dels Holl Bross (Principal Palace, octubre de 1930), dels famosos barristes Flying Banwards, que veiérem ací, a l'Olympia, aviat farà tres anys, amb el nom de Mariposa and C°, i de les germanes Salvatory, que actuaren, també a l'Olympia, l'hivern passat, Adriana i Charlot utilitzen un trampolí elàstic. Ell hi salta, sol, amb un estil perfecte i abundant bon humor; després, els dos, convertida Adriana en un portador admirable, executen, sense cap esforç aparent, diversos exercicis acrobàtics. Vull insistir, en parlar d'Adriaa i Charlot, a assenyalar aquests tres punts importants: la perfecció i la comicitat dels salts de Charlot, la netedat dels mà-a-mà i, sobretot, la seguretat d'Adriana, que té en el número la part més difícil i menys lluïda. Fills de l'italià Pepino Borza, d'una vella família de circ, i d'una de les acròbates germanes Daineff, que a l'Alegria foren l'admiració dels nostres pares, Adriana i Charlot, nascuts en terres ibèriques, són artistes de temperament i de sang (2).

Pot fer-se també una excepció a favor dels trapezistes volants Leotaris, que ens visiten per tercera vegada (3). Els Leotaris treballen, com els cèlebres Rainats, amb quatre trapezis en creu. En sentit travesser, practiquen els exercicis de barra a barra, amb un pas de pirueta i mitja, o sigui en barrina, com a cosa culminant. Perpendicularment, en sentit de l'escenari al públic, practiquen, en canvi, els de barra a un portador, detall en el qual es diferencien dels Rainats; en aquests exercicis, un dels voladors executa el doble salt mortal. Sempre fan bonic de veure uns trapezistes volants, i els Leotaris produeixen gran efecte. Però no aneu a cercar en ells ni les magnífiques combinacions que tracen a l'espai els cossos dels Rainats, ni llur impecable estil; els Leotaris obliden en molts moments el consell del creador del gènere, el tolosenc Leotard, el qual deia que la posició ho és tot i el moviment no significa res. Tampoc aneu a cercar-hi la trepidació i la vivacitat dels nordamericans Fearless Flyers (Olympia, gener del 1932). Els Leotaris, com a bons alemanys, són seriosos, i amb les excentricitats d'un component de la *troupe* — gimnasta excellent — en tenen prou.

En havent esmentat els números d'Adriana i Charlot i dels deu Leotaris, l'elogi esdevé difícil. No molt difícil, encara, per a les quatre anellistes alemanyes Sisters Astony's; res de nou, res de l'altre món, però un treball fet molt curosament i ben presentat. Ja més difícil per als ombramanistes Johanny's (4), número de fi de segle tant

Les anellistes Astony's

pel número en si com per aquelles jaquetes i pantalons curts de vellut, i aquells colls blancs, i aquelles mitges negres que vesteixen el mateix el senyor que la senyora. Més difícil, també, per a l'equilibrista a la bicicleta Olga Malowa, número d'una grisor esfereïdora. I més, molt més, per al senyor Willy Schwarts, que xiulant amb els dits no arriba a competir amb un ciutadà que recorre, fent el mateix, els bars del districte cinquè.

Del Professor Aris i de la mèdium miss Fakara no en vull dir res. Números d'aquesta naturalesa—el mèrit i la vàlua científica dels quals no discuteixo—m'agrada veure'ls en una barraca de fira amb un home a la porta que cridi: *Pasen, señores, pasen*, o bé en un music-hall i amb tot l'aparell de pseudo-metges amb bates blanques, infermeres, individus de la Creu Roja, fortor d'àcid fènic, espectadors desmaiats, etc., etc., a què se'ns ha acostumat. Però, en una pista de circ? En una pista de circ, doneu-m'hi ciclistes, clowns, tigres, saltadors a la bàscula, barristes, cavalls, malabaristes i, de tant en tant, algun noi de casa bona.

JOAN TOMAS

(1) Aquest estiu en vaig veure una de molt moguda i molt divertida, comanada pel clown Waltoy, al *Circo Puerto-Rico*.

(2) Les germanes Daineff es feren tan populars a Barcelona, que adquiriren un bar al carrer d'Escudellers i restaren ací llarg temps. Quant als Borza, un altre dels germans, Umberto, regenta actualment per Andalusia un circ ambulant que porta el seu nom.

(3) Vingueren a l'Olympia el mes de desembre de 1925, i més tard, en novembre de 1928, amb el Circ Krone. El cap de la *troupe*, germà del dels Otaris, un altre número alemany semblant de trapezis volants, porta sempre tres fills seus com elements diríem permanents; un d'ells és el que actua de còmic.

(4) Els Johanny's, encara que belgues, ja són gent de casa. Actuen d'ombramanistes a hores perdudes. Viuen de; de fa anys a Sardanyola, on tenen installada una tenda de queviures.

PUBLI·CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada

Fabricació de Rails
(Documental)

NOTICIARI FOX SONOR
Notícies d'Espanya
Amaratge de Linbergh a Santoña. Declaracions polítiques del senyor Rico Abello, Ministre de la Governació. Homenatge de Sevilla als aviadors Barberán i Collar, i altres

NOTICIARI FOX SONOR
(Internacional)
Itàlia celebra l'aniversari de l'Armistici amb un homenatge als mariners morts en la guerra. 20.000 catòlics assisteixen a una processó de les candeles a Bèlgica, i altres

En el país dels Elefants
CATIFA MÀGICA DE MOVIETONE

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

Les estrenes

«El Commendatore Campanelli» (Romea)

Qui vulgui veure en aquesta obra estrenada diumenge darrer al vell teatre del carrer de l'Hospital alguna cosa més enllà d'una aventura policíaca d'acord, completament d'acord, amb totes les característiques del seu gènere, certament, en quedarà bastan defraudat.

El Commendatore Campanelli, adaptació catalana d'una traducció francesa de l'adaptació anglesa d'una novella d'intriga i misteri, no és res més que això. Per aquesta raó no ens hi haurem d'encaparrar pas massa a recercar-hi altres virtuts que aquestes, puix que no les hi trobaríem. Distreu, interessa i fa passar l'estona agradosament. Ara, que com a adquisició a tenir en compte per a la nostra literatura teatral, no és res absolutament. El mateix tenim que teníem. No és pas amb entreteniments policíacs fets nostres de tercera o quarta mà — ni que fossin originals, tampoc — que s'ha de tonificar i enrobustir aquesta criatura anèmica i depauperada que és el teatre català, a l'agonia del qual, sigui per la causa que sigui, estem assistint.

Quant a l'adaptació de Salvador Vilaregut, és en un català corrent i planer; en el paper del Commendatore potser s'ha deixat anar massa a fer servir l'italià, collocant-hi llargs parlaments exclusivament en aquest idioma que resulten inintelligibles per gran part del públic. La companyia es surt bé de la seva comesa amb la bona voluntat que li reconeixem.

Per persones dignes de crèdit ens ha estat dit que aquesta setmana la companyia Vila-Daví dóna per acabada la seva temporada actual, que, hem de pensar que per falta d'obres — i per manca de l'assistència del públic —, no es veu amb cor d'allargar fins a Nadal. Poques temporades com aquesta ens oferiran un balanç tan magre i descoratjador. No donguem la culpa a ningú; pensin només, aquells que en són més afectats, en el camí que ha estat seguint fins ara i, si no creuen que és una cosa fatal i inevitable l'estat actual de la nostra escena, procurin de posar-hi remei. I aquest remei seria — potser — una rectificació del camí que ens hi ha portat.

J. C. I V.

LLANTERNA

Quinze anys de teatre soviètic

La *Vetxerniaia Moskva*, de Moscú, anuncia aquest projecte, d'una importància excepcional, i que confirma tot l'interès que els dirigents soviètics atorguen al teatre:

«L'interès sentit a l'estranger envers el teatre soviètic ha incitat el departament de Belles Arts de la U. R. S. S. a trametre a les principals ciutats d'Europa i d'Amèrica una exposició titulada *Quinze anys de teatre soviètic*, la qual mostrarà el desenrotllament, les tendències, l'organització i les millors obres del teatre de la U. R. S. S.

»Tot guardant la perspectiva històrica, es començarà mostrant els èxits del nostre teatre en el transcurs dels cinc darrers anys.

»El teatre de les diverses nacionalitats de la U.R.S.S. ocuparà un lloc molt important en aquesta exposició. Per primera vegada es podrà veure, a l'estranger, el teatre de les regions polars, dels kalmucs, dels mongols, dels batxkirs, dels txetxens, dels tàrtars, dels turcomans, etc. Igualment es podran examinar els projectes de nous teatres en construcció. Entre els teatres russos, al costat dels de Moscú i de Leningrad, hi haurà l'òpera de Sverdlosk, els teatres dramàtics de Saratoff, de Samara, d'Arkàngel, etc.

»El joc dels artistes serà, és clar, més difícil d'evocar que no pas la decoració i la posta en escena. A aquest fi caldrà recórrer al disc i al film sonor amb enregistraments d'espectacles.

»El comitè per a l'organització de l'exposició compta, entre els seus membres, Meyerhold, Tairoff, Markoff i Michaels, així com nombrosos crítics i altres persones competents. La part decorativa ha estat confiada als pintors Rabinovitx, Akimoff i Txestakoff.

»L'exposició es traslladarà primerament a París, on restarà oberta uns quants mesos, fins a maig o juny de 1934; després, anirà a Londres, i després a Nova York, on ha de tenir lloc una exposició internacional de l'art escènic.»

GALERIES SYRA. actualment, exposició d'artistes catalans contemporanis, les obres dels quals seran adjudicades al més dient.

SABEU COM ÉS EL NOVEL·LISTA S. JOAN ARBÓ?
LLEGIU EL NÚMERO 4 DE
CLARISME

JULIETA
digué a
ROMEU
"No dejes la puerta abierta"
FOX

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LA PROVA DEL MUSIC-HALL

Cécile Sorel al Casino

Un conegut escriptor amic nostre acostuma a classificar la humanitat en dos únics sectors: primer, els que s'esperen; segon, els que fan esperar. Passar de la primera a la segona categoria representa, en definitiva, conquistar aquella cosa a vegades tèrbola i trista que Smiles i altres Marden han batejat d'«èxit en la vida». Aquest darrer clan, el de la gent «que ha arribat», a tot arreu del món estableix una mena de front únic instintiu, misteriós i subterrani, quan es tracta de defensar les posicions adquirides i de barrar el pas als assalts dels altres, els que s'esperen, més o menys desesperats. No creiem, però, que enlloc aquest fenomen tingui una tradició tan llarga ni estigui tan ben arrelat com a París. Fins el món fugisser dels espectacles gaudeix dels avantatges d'aquesta organització model. Poincaré, Gide, Matisse o Chevalier poden dormir tranquils. Baldament visquin cent anys i no se'ls ocorri trescar pel camí dels [illegible] marcescibles.

La Sorel en «Vive Paris!»

Si és veritat, com ha estat dit, que Catalunya devora els seus prestigis, França seria la seva antítesi posant-los en conserva. De vegades, fins potser en fa un gra massa. Qui no recorda la darrera Sarah Bernhardt, lamentablement exhibida quan ja no era més que la carcassa derrotada d'un geni periclitat? I ara aquesta pobra Cécile Sorel...

* * *

En totes les grans capitals, si ajuntem els llocs que sol concórrer un mateix individu, veurem que cada habitant es fa, pel seu ús personal, una mena de vila, poble o llogarret dintre el formiguer cosmopolita. En aquest altre fenomen, París també carrega la nota. Són molts els turistes que es sorprenen quan topen parisencs que de vegades passen mesos sencers sense travessar el Sena. Si demaneu la situació d'un carrer a un vianant, és freqüent sentir-li fer aquesta resposta: «Perdoni; no sóc del país, jo.» L'home ha volgut dir-vos, simplement, que no viu en aquell barri. I es compten segurament a centenars els que ignoren on és Chez Maxim's i a milers els que mai de la vida no han posat ni posaran els peus en el museu del Louvre.

Les tanques professionals són, també, sumament hermètiques, llevat, com pertot, de les de la política i el periodisme. El clos dels advocats, per exemple, sol tenir una idea molt vaga del que succeeix en el camp artístic i aquest del que s'esdevé entre els literats. Això origina un mosaic virolat de petits mons estranys i convivents alhora. Però l'encís de París és, precisament, aquest de la seva diversitat deliciosa. Aquí poden fer rotllo al mateix temps l'Argentina i Raquel Meller, Picasso i Beltran Masés. Mentre el teatre popular de barriada estrena amb gran èxit perversos melodrames que a Guadalajara fracassarien en deu minuts, les escenes selectes poden representar durant més d'un any seguit *Les Vespes* d'Aristòfanes, *Santa Joana* de Shaw o *Màrius* de Pagnol. I, entre l'un i l'altre extrem, hi ha encara la gamma dels valors intermedis. Cada gènere, cada tipus de cosa, té la seva clientela particular.

Parlem, és clar, d'una manera general i deixant de banda les excepcions. Una d'aquestes excepcions és constituïda pel grup de la gent esnob i subesnob, manefla, vanitosa i mundana tan ben retratada per Proust. Els trobareu treient el nas pertot arreu on la seva presència pugui pescar-los un reclam més. Representen un pes que compta molt dintre aquella massa indeterminada que els cronistes de societat anomenen el «tot París». Aquest grup té, com qualsevol altre, les seves figures de ple relleu. Ahir es deien Arthur Meyer, comte Robert Montesquiou o Le Bargy. Avui poden dir-se baró de Rothschild, Maurice de Walleffe, Van Dongen. Ahir i avui, Cécile Sorel.

* * *

Cécile Sorel coneix el seu París com el peix la seva peixera. En els temps — un xic llunyans, Senyor! — de la primera joventut, qua no era sinó una obscura ingènua de teatre, la seva germana va casar-se amb el que llavors era el fotògraf de moda a París. Aquest va fer servir Cécile de model, popularitzant la seva imatge en mil diverses actituds. El seu nom anà corrent pel bulevard i ja no se n'ha mogut mai més. En casar-se, no fa molts anys, amb un noble de la vella aristocràcia francesa — el comte de Ségur — atenyé el cimal de la ressonància. Els periòdics l'anomenen *la grande Cécile* — de vegades no pas sense una punta d'ironia — o bé, antonomàsicament, *Célimène*, per bé que ens fa l'efecte que Molière ho subscriuria amb un entusiasme molt moderat. No hi fa res. L'art dramàtic a part, Sorel representa ara una mena d'institució tradicional vivent, íntimament lligada al París anecdòtico-pintoresc d'aquests darrers cinquanta anys. La seva desaparició seria tan sorprenent com la del Trocadéro que ella ha vist néixer.

A l'estranger el seu nom no és gaire menys popular per l'extraordinari nombre de quilòmetres que ha esmerçat en *tournées* teatrals. I a Barcelona és ben coneguda directament per les vegades que hi ha treballat durant la seva llarga vida.

Aquestes immortalitats efectives imposen, però, durs sacrificis. Cal sostenir una lluita homèrica contra la devastació fisiològica; saber-se objecte predilecte dels xiu-xiu de les senyores especialitzades a esbombar edats concretes; decantar-se pels grans barrets de mosqueter, propicis als rostres amants de l'ombra; sofrir l'anàlisi de mirades que disseccionen; desenfocar fotografies; vigilar periodistes indiscrets... Cal, a més, conrear la petita llegenda i l'ambient adequat. La casa de Célimène és famosa i ha estat descrita infinites vegades amb el seu bigarrat pintoresc on els criats negres, els marbres grecs, les espingardes i els incunables alternen fraternalment amb ampolles de ràfia, seients d'alabastre o ídols del Dahomey. Qualsevol dia s'hi afegirà una carpeta folrada amb la pell d'Eràstrot...

ALBERT JUNYENT

(*Acaba a la pàgina 8*)

FOX presenta a
CATALINA BARCENA
en
LA VIUDA ROMANTICA

Exit al
FEMINA
del film
UFA
yo de dia
tu de noche
WILLY FRITSCH
KATE DE NAGY
OPERETA PRODUCIDA POR ERICH POMMER
La vida no és com en el cinema. Un film pel dia, per la nit, per sempre.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▪ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

LES LLETRES

FA CATORZE ANYS

Pompeius Gener

1848-1919. Això vol dir que aquest mes de novembre fa tretze anys que va morir Pompeius Gener i Babot. Els de la meva promoció prou recorden aquell magnífic Peius d'aire de mosqueter i esguard *bon enfant*, intellectual al qual va estar privada la veritat, perquè les seves fantasies i engegades de «bola va» no tenien fi ni compte.

Són innombrables els seus contemporanis que han tingut a les mans unes targetes de visita que l'escriptor català repartia per París, i en les quals es llegia:

POMPEYUS GENER
Savant catalan
Boulevard Petritxol *Barcelone*

Si això, a fi del segle XIX, no era fer reclam de la nostra ciutat, pleguem.

En Peius era la quintaessència de l'arbitrarietat. Del cientificisme més arrelat saltava a la facècia amb agilitat acrobàtica. Segons explicava ell mateix, quan estudiava geografia a l'Institut, havia posat en vers tot el llibre de text. Segurament era una mentida més; però el cert és que En Peius era autor d'una americana la lletra de la qual deia:

A las cincuenta grados de latitud,
tu-ru-tu-tut,
hay una isla Noroeste y Sud,
su-su-su-sud,
hay de habitantes medio millón
y es la católica su religión,
y su comercio de exportación
es ¡ay!
goma, cacao y ron.
¡Pon!

Gràcies a la seva inexhaurible fantasia, podia tractar tota mena de temes. Quan escrivia, no tenia manies, com es diu ara. Si no recordava una dada, prou que se la inventava. I en matèria d'*afusellar* pensaments i articles d'altres, no li sobraven escrúpols. Albert Llanas, quan sentia parlar de la ciència de Pompeius Gener, deia, amb la més piadosa intenció:

—En Peius, quan fa una conferència, no pot acabar mai amb el sagramental *he dit.* Ha de substituir-lo amb un *han dit.*

Així i tot, aquest home va fer molt de soroll en el seu temps. Littré li prologà un llibre, Menéndez y Pelayo se n'ocupa en els *Heterodoxos españoles*; va tenir una polèmica amb Clarín...

Però el Peius que ha passat a la llegenda i fantasista... [illegible] popular és el Peius divertit

En el desaparegut cafè Continental va haver-hi, per espai de molts anys, una penya a l'hora de l'aperitiu, a la qual concorrien Miquel dels Sants Oliver, Santiago Rossinyol, Oleguer Junyent, Miquel Utrillo, Pere Grau Maristany, Paco Serrat, Pep Sojo, Manolo Planas (que ha estat un dels enginys més aguts d'una generació), Jandro Soler-Rovirosa...

Davant el marbre d'aquella taula, En Peius havia engegat les seves fantasies sense contemplacions. Allí va explicar aquell fred memorable que passà a Amsterdam, un hivern tan rigorós que es van glaçar uns bocois d'aiguardent de Valls, el qual hagué d'ésser venut a llesques! I per a donar més volada a aquesta bola, la va publicar en un extraordinari del *Pèl & Ploma* que dirigia Miquel Utrillo.

* * *

Tot Barcelona d'aquell temps havia parlat dels amors d'En Peius i la Sarah Bernhardt. I si en parlava, era perquè havia començat parlant-ne ell. Així, una matinada, amb Jandro Soler, el poeta Ramon Vives Pastor, Josep Antoni Peipoc i Manolo Planas, travessàvem la plaça de Catalunya amb En Peius que ens explicava que la Sarah Bernhardt estava a punt d'estrenar-li a Melbourne el seu drama *Els senyors de paper,* que ell mateix havia traduït al francès amb el títol de *Les monsieurs de papier.* De parlar d'això, En Peius, amb la seva volubilitat característica, va passar a improvisar un episodi que, com tots els productes de la seva imaginació, ell mateix creia autèntic.

—Una vegada—explicà En Peius—, sortint de la casa de París de la Sarah, me'n va passar una que si bado no es canta mai més gall ni gallina de mi. Havia d'anar al Cercle de la Presse, i per fer drecera vaig enfilar-les per un carreró fosc com una gola de llop. Tot d'una, d'un recó em surten tres apatxes. Jo no duia altra arma que un paraigua amb puny de crossa, comprat feia tres mesos a Londres, al Burlington Arcade. Un dels apatxes va per tirar-se'm al coll. Jo, sense perdre la serenitat, agafo el paraigua a l'inrevés, amb la crossa li estiro una cama, i el lladregot cau a terra com mort. L'altre apatxe es posa a córrer; però el tercer, obrint un ganivet enorme, semblant a una *faca* d'aquelles dels pinxos madrilenys que en diuen *Santa Teresa,* va per empendre-les contra mi. Aturo el cop, i recordant-me d'una estocada del temps de Felip IV, em tiro a fons amb el paraigua i l'enfilo pel coll. Va caure per no alçar-se

Peius Gener, per Ramon Casas

més. [illegible] Em confesso autor de la mort, allegant la legítima defensa, i cap a la comissaria, on, després dels tràmits de rigor, em deixen en llibertat dient-me que ja m'avisaran.

»Podeu imaginar-vos quina nit vaig passar. Vaig somiar jutges, botxins, editors, cucurulles i cadenes perpètues. L'endemà matí, a quarts de nou, en entrar-me el criat la xocolata i el *Journal des Débats,* em va dur també un plec que ja abans d'obrir-lo em vaig ennuegar. Allò no podia ésser altra cosa que la meva sentència de mort. L'obro, i, oh sorpresa! Era una comunicació del ministre de la Guerra que en nom del govern de la República em concedia la Legió d'Honor, amb la condició d'ensenyar l'estocada del temps de Felip IV a tot l'exèrcit francès.

I mentre explicava això, En Peius esgrimia el paraigua de crossa que duia.

* * *

Era un *embustero* de primera força. Però, això sí, un home excellent que no va fer mai mal a ningú, ni va saber aprofitar-se. Una vegada li oferiren una càtedra en una universitat sudamericana. No acceptà, donant, com a raó del seu refús, que temia que el fessin explicar ficat en una universitat de canya. Tot menys anar a Chuquisaca. I es va quedar per Barcelona. Millor dit, pels cafès barcelonins.

Vell i pobre, una bona ànima li va donar un empleu a l'Ajuntament. I ara fa catorze anys va morir a la Clínica de l'Aliança, on el va portar Manuel Ribé, l'actual cap de cerimonial de l'Ajuntament, perquè no morís sol i sense cap mena d'assistència. Pocs dies abans de morir, Alfons Darrer visità la clínica. En ésser-li mostrat el vell escriptor, s'acostà a preguntar-li com es trobava i si se li oferia alguna cosa. En Peius, en agraïment a qui li havia evitat de morir abandonat, va dir al Borbó:

—Sí; que faci comte a Manuel Ribé.

RAFAEL MORAGAS

VARIETATS

Un plet

Els editors Denoël i Steele, que han publicat el *Voyage au bout de la nuit,* havien cedit el dret de reproducció de la novella de Céline al *Berliner Tageblatt.*

Aquest diari els comunicà recentment que, a causa d'haver-hi a Alemanya el govern hitlerià, els era impossible de tirar endavant el seu projecte.

Els editors han jutjat que el triomf del nacional-socialisme no és prou raó per a deixar incomplert un contracte i s'han querellat.

Com és natural, han presentat la demanda als tribunals francesos.

L'estil

Al costat del tipus de setmanari literari i d'actualitat que representaven *Candide* i *Gringoire,* n'ha sorgit un altre els exponents del qual són *Marianne* i *1933* (aquest darrer, com és natural, d'ací poc es titularà *1934,* i així successivament). En un dels darrers números d'aquest setmanari, que dirigeix Henri Massis, trobem una pàgina inèdita de Barrès parlant de l'estil:

«Es traçar una línia d'una certa manera que la fa recognoscible. Un pintor, un arquitecte, tenen un estil quan es pot reconèixer llur manera. Es fals que Balzac i Stendhal no tenen un estil. En tenen un. Maupassant, per exemple, no en té. Però es pot tenir un estil i que sigui dolent. Goncourt té estil, una certa vida nerviosa, un estil execrable; Balzac té estil i sovint dolent.

»L'estil no és pas les paraules. Gautier amb tots els seus mots, Richepin d'una altra manera, no són pas grans escriptors. Pascal té pocs mots. L'estil és el gir, el moviment de l'ànima, els seus estreniments, els seus atreviments, la seva embranzida feta sensible. Un gran escriptor ens ho deixa copsar en l'acte íntim de pensar, i a més a més, si pensa fort, just i bell, ens deixa veure la seva energia, la seva flama

»Hi subsisteix alguna cosa del cant o de la dansa. Vull dir que viu de l'instint rítmic. Es un encantament. Ningú no pot analitzar el seu encís.»

Perles

En un article de la *Revue belge,* André Ravry s'ha entretingut a recollir algunes *perles* — bestieses o ingenuïtats — de la novella fulletonesca. Arrepleguem-ne algunes.

«Màrius es quadrava, amb un puny a l'anca, tocant amb la mà esquerra el mànec del seu ganivet de cacera i allisant amb la mà dreta la seva barba de banús.» (*Aenigma.*)

«El brau mancot es preguntava amb angúnia si havia sorgit algun nou obstacle davant la noia.

»—Oooh! Ooh!... — cridà posant-se les mans a la boca, a tall de portaveu...» (*El secret del submari.*)

«Quatre punys vigorosos li caigueren sobre les espatlles, torçant-li els canells.» (*El Pop.*)

«La veu de Jim sonava com un funciment de celles.» (*La castellana de Shenstone.*)

«Jean Loup no era gaire lluny: d'un cop d'ull ràpid, trencà una branca, i armat així, es precipità...» (*Jean Loup.*)

«Aquesta corona reial que cenyeix el meu front, l'aparto amb el peu.» (*La reina Isabel.*)

André Ravry recorda també aquesta frase atribuïda al cèlebre Ponson du Terrail:

«Aquella bella testa de vell es passejava pel seu jardí, les mans a l'esquena, llegint el diari.»

SABEU COM ÉS EL NOVEL·LISTA S. JOAN ARBÓ?
LLEGIU EL NÚMERO 4 DE
CLARISME

El poeta Jehan Rictus

A l'edat de seixanta-sis anys acaba de morir a París un aristòcrata transfugat a l'anarquisme més actiu, a l'anarquisme ideològic i líric i tot. Aquest personatge fou Gabriel Randon de Saint-Amand, nat a Boulogne-sur-Mer. Als disset anys, el senyor Gabriel Randon ja es manifestà com a poeta líric important i, aviat després, com a empleat municipal de la *Ville de Paris.* En aquests primers anys poètics la musa del senyor Randon de Saint-Amand s'encarnà més moderna que clàssica — moderna de la fi de segle. La gran moda literària d'aleshores era l'anarquia, el llibertarisme. Barcelona adoptà immediatament aquella moda. Ja se sap que totes les innovacions artístiques i ideològiques de l'Europa vuitcentista entraven a Espanya per la vila de Portbou. Alhora que els senyors Randon, Charles-Louis Philippe i Ravachol etzibaven llurs bombes explosives entre cap i coll de tota mena de presidents, els Brossa, Alomar i Pallàs n'etzibaven d'altres no menys expansives entre cap i coll dels *bizarros* generals, dels Liceus i de les processons.

Jehan Rictus, per Fèlix Valloton

Randon era pessimista. *Il n'y a pas d'innocent,* havia dit, lapidàriament. De seguida de dir això canvià el nom aristocràtic pel de Jehan Rictus. Jehan, així, a la manera gòtica. — Per què, Jehan? — Oh, perquè aleshores goticisme i anarquia eren dos ideals que, potser per raó de llur antagonisme, esqueia d'acoblar. Gaspard de la Nuit, Huysmans, Steinlen, Félicien Rops, James Ensor, France i d'altres literats, pintors i dibuixants anarquitzaven tan gòticament com sabien, que, llevat del cas Anatole France, no era molt: les idees estètiques eren tan confuses com ho són avui. Però aquesta confusió d'idees heterogènies i contràries sembla que produïa el *petit frisson* tan recercat al París *blasé* de la fi de segle.

En aquell temps es produí l'apoteosi del *cabaret artistique,* èmul del teatre i del cafè cantant. Ací els *chanteurs* i les *chanteuses* i *diseuses* sentimentals i picarescos; allí, al *cabaret artistique,* a les *boîtes,* gairebé exclusivament els *chansonniers* transcendentals o francament humoristes: *Le Chat Noir, Les Quat'z' Arts, La Boîte* d'Arístide Bruant, i d'altres, fins a *La Pie qui Chante,* que clogué el període esplendorós del gènere. Mai no es parlarà prou bé dels *chansonniers* del París de la fi de segle i del començ de l'actual centúria. Els *chansonniers* humoristes sobretot, feren meravelles en aquest petit gènere líric; com els gravadors-originals de la fi del setcents francès feren meravelles en l'estampa i en illustració de llibres. Els *chansonniers,* ben diferentment dels *chanteurs* i *coupletistes,* eren també originals, ço és, que no es limitaven a reproduir sobre les taules les cançons escrites per altri, sinó que eren cantaires de les cançons rimades i sovint musicades per ells mateixos. Vestits com tu i jo, de carrer, sense maquillatge ni escenificació, apareixien en el petit escenari nu, tots solets, acompanyats d'un simple pianista i, l'un darrera l'altre, anaven desgranant llurs cançons amb una gran senzillesa, amb un magnífic art de ben dir, art d'intensa expressió; amb fines inflexions de veu, amb una mímica i un ganyotejar tan justos, tan oportuns i tan graciosos, en la més amplia accepció del concepte de gràcia, que la finor, la finesa, la intenció, l'humor dels versos eren altres tantes gràcies que es multiplicaven, s'amplificaven i s'elevaven a categoria d'art pur. El *chansonnier* tot sol omplia d'engrescament la sala, ni més ni menys que la copiosa orquestra i el complicat aparat escènic del drama líric wagnerià omplen d'encís la sala del teatre d'òpera gran.

Entre els dos gèneres transcendentals i humorístics hi havia un entremig de transcendentalisme humorístic que anava des del *jemenfoutisme* fins a l'anarquisme del *pauvre bougre* que l'excés de misèria transfigura i illumina; talment com en la mística de la mortificació els excessos arriben a desvetllar de vegades l'ascesi més extàtica i reveladora. Jehan Rictus era d'aquesta mena de poetes-*chansonniers.* Fou poeta d'un deliciós lirisme anarquista, lirisme de plena i constant *purée* irremissible, incapaç de cap moviment de revolta ni de desesper: anarquisme bon minyó, lirisme de resignat. Escriví i cantà diversos poemes de la misèria del *pauvre bougre* parisenc, i aquests poemes els agrupà en un volum que passa per la seva millor obra escrita. Aquest volum, que fou editat amb el títol de *Soliloques du Pauvre* (1897), i amb els títols de *Doléances* (1900) i *Les Cantilènes du Malheur* (1902), encara fou reeditat amb el primer títol, en 1903, en bella edició deliciosament illustrada pel gran Steinlen.

Les Soliloques du Pauvre, com la major part de les poesies de Jehan Rictus, són escrits en l'argot parisenc més abarraganat. Al lector que entén aquest argot l'autor li comunica emocions fortes i àdhuc sobresalts i esgarrifances de voluptat ideològica que són ben escaients en l'art del *petit frisson.* Malauradament, l'argot de totes les llengües — ja ho fa remarcar Remy de Gourmont en la biografia crítica de Jehan Rictus que donà en el seu *IIe Livre des Masques* — és un llenguatge en tan ràpida evolució que d'una gènera a l'altra esdevé quasi inintelligible. També avui el *petit frisson,* l'art sensacionalista, ja no percuteix en els nostres esperits, només sobreviu en la lírica de l'esmussament i de la cacofonia que conreen els músics compositors... més moderns! En conseqüència la lírica de Rictus ha perdut molt de la seva vàlua autèntica. Era una lírica massa localitzada—massa fugisserament local: lírica montmartrenca aplicada a les misèries del suburbi parisenc dels anys 1890 a 1908. Però Rictus era tan poeta que, esbravada i tot, la seva lírica flaira bé per a l'olfacte dels amadors de poesia actual; i si ara encara ens plau és de creure que plaurà sempre més, a desgrat de l'esmorteïment que la seva manca d'universalitat li ha fet sofrir.

En les *boîtes* dels *chansonniers* tot era humor, llevat de les rares cançons del tot transcendentals, les quals, ultra rares, eren, per regla general, insuportablement transcendentals; ço és, que no podien transcendir per més que el *chansonnier* les empenyés cap a l'estratosfera dels paradigmes. Fins el públic, i el pianista i tot, eren humoristes. Així si per cas algun auditor eixia de la sala mentre el *chansonnier* feia de les seves, tot el públic restant accentuava aquella interrupció tot corejant la quarteta següent, la qual també corejava el *chansonnier* i acompanyava el pianista:

Ceux qui s'en vont sont des cochons,
La faridondaine, la faridondaine;
Ceux qui s'en vont sont des cochons.
La faridondaine, la faridondon.

En poesia, en qualsevulla de les arts, cal ésser-hi sempre, no anar-se'n mai, ni quan acaba l'espectacle, ni quan callen totes les cançons... *La faridondaine, la faridondon...*

JOAN SACS

Llegiu el nou llibre de gran èxit
VALENTINA
NOVEL·LA
per
CARLES SOLDEVILA
Preu: 5 pessetes
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 9 i 11.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309:
PORTAL DEL ANGEL, 18
BARCELONA

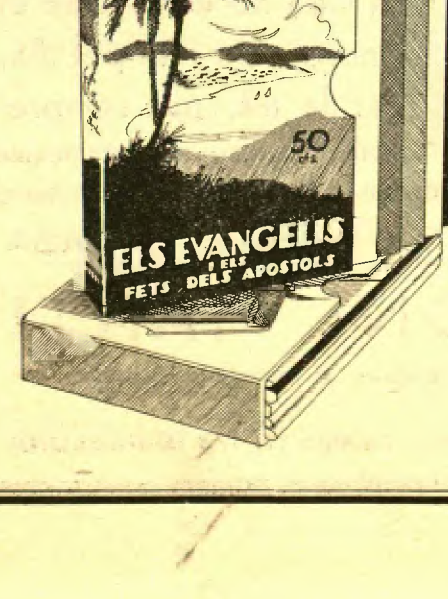

Els Evangelis
Encara no els hem superat.
En aquests Evangelis veiem Crist anant, en tots sentits, al davant de la raça humana.
Per obtenir aquests llibres immortals, amb el seu artístic estoig, enviï el seu nom i adreça, més 65 cèntims en timbres de correus, a la
Casa de la Bíblia
Corts Catalanes, 552. - Barcelona
Es poden també demanar en castellà

FIGURINS
MODES D'HIVERN 1933-34
Revistes Franceses, Americanes, etc.
Grans salons amb taules d'exposició
Entrada lliure
Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursal: PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

¡NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades
GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ
que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la
Neurastènia, Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertígens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastons orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.
Les Gragees potencials del Dr. Soivré,
més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.
Basta pendre un flascó per convèncer-se'n
Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica
NOTA.—Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Florenci Cuairan

Tot de sobte, amb la fúria d'un dels seus lleons, s'han presentat en l'apacible atmosfera artística de Barcelona les obres de l'escultor Cuairan.

Aquestes escultures, realment, han sacsejat l'aparell cardíac del nostre públic aficionat, a causa de l'efecte enormement realístic de les talles directes sobre basalts, granits i marbres, una mica al servei del decorativisme, de l'estilització i de la captura de l'expressió de la sensibilitat.

Cuairan — Nu femení

L'enumeració de les matèries definitives acabades d'esmentar serveix per a establir en imatge, però amb una certesa absoluta, l'obra general de Florenci Cuairan.

Es això, lluita titànica contra aquests elements inexorables, superació de tota dificultat material, geni de constructor artístic que es debat contra l'imponderable de la creació davant tot un món zoològic i humà organitzat en model i que és dominat per la força de la lògica escultòrica.

L'expositor de la Sala Barcino ve en aquests moments a representar una consolidació a Catalunya del gènere constituït des dels primers moments de la història, en què el principi intrínsecament de reproducció domina sobre tots els altres allicients, que, mentre la terra ha anat donant voltes, s'han adherit a la capa genèrica de l'escultura, i que s'han denominat avui fa poc amb el títol inherent a les darreres variants del tema de l'art com a reflex de l'instant, perdurable o no, de la humanitat. Aquesta persecució tan noble, tan ideal, tan inassolible i tan necessària, degut a la transcendència que porta lligada íntimament, té un grapat de cares amables, de cares de meduses temptadores que petrifiquen l'esperit de la gent que amb els pinzells o les escarpes tenen la ilusió de bastir-se una torre de vori amb una total independència que radica en la personalitat o en una idea de continuïtat establerta sobre una data endarrerida, pròxima o senzillament contemporània. Hi ha l'home que l'únic nord que veu en la seva brúixola és un nord que posposa tots els accidents del camí a la sensibilitat erigida com a màxima reclamació de l'esperit de l'artista, que creu en la traducció directa d'un estat hiperestèsic per una forma, com a expressió obligada d'uns fets eterns i universals, fets antropològics, zoològics, vegetals... Conjunt animat exclusivament per tot el que d'immaterial, però de tangible, hi ha en l'home abocat a l'exercici de l'art.

Cuairan — Foca

Per l'altra part, existeix l'ideal que acceptant l'accesori sensible, té per norma atorgar un primer pla a la consecució fidel de l'anatomia sota els aspectes més secundàriament expressats, del bell i de la composició estètica, de la tradició secular i de la línia de conducta racional, exclusivament encarada al lirisme més o menys admissible del múscul com a suprema raó justificadora de la perduració de l'escultura en tots els temps.

Darrerament, viu el personatge, molt limitat de nombre, que en el punt just sap establir l'equilibri i en totes les ocasions de la seva vida sap creuar la pista sobre el filferro tivant, mentre estableix una càtedra que per causa del nombre, ja qualificat de limitat, és de persona privilegiada.

Sense posseir aquest equilibri, propi de geni immarcescible, Florenci Cuairan participa de les dues seccions exposades, si bé manifesta una especial simpatia i adaptació de l'apartat segon.

La sensibilitat de Cuairan és advertible. No s'amaga en cap subterfugi ni amb cap mentida de les corrents. Es demostra amb la puixança que fa la força de les seves obres.

Però ve un moment que cau vençuda per l'empenta sensacional de la composició, de l'anatomia, del múscul, de l'escalf de la lluita material, de la queixalada desesperada de la procreació artística...

Això s'esdevé en el detall, com si fos un producte que aparegués amb una punta de traïdoria en la superfície treballada amb un instint de depuració estilístic rellevant.

Generalment l'exposició és una glassa molt fina, molt acurada de personalitat, que tapa les protuberàncies endèmiques de l'acadèmia i que posa en clar, molt sense dubtes, aquella ponderació dels valors d'escultors moderns sotmesos per ancestralismes a les línies de conducció dels voltatges més impressionants de la història de l'escultura.

Sintèticament, és geni, és esforç material i esforç d'encarrilament sensible.

El graó que ha d'explicar la diferència, és l'observació de l'obra número 11, on al costat d'una força global, hi ha la traça compatible amb la gràcia més efectiva.

El cap de nen, número 12, junt amb la repetició dels dos grans arguments, ostenta aquella misteriosa abstracció que prenen les obres produïdes amb una intensitat totalment antològica.

El nu de dona, catalogat amb el número 2, té portat a la punta de l'espasa totes les excellències de Cuairan i tots els punts que, si servissin com a irrefutables els estatuts de l'escola de la sensibilitat, serien defectes.

Exposa també un bisont, número 14, que pot servir de segell particular i de diapasó. Tràgic de cap a cap, en pose d'envestida, demostra un irresistible dibuix, un crit de poder salvatge exercit per una biologia molt profunditzada a les ordres d'una visió original que permet a aquest escultor de fer lleons sense caure en el tòpic, ximpanzés sense acostar-se al bibelot únicamet bibelot, gaseles que no són en cap moment familiars de les que omplen els pisos del vuitcents, panteres i foques filles dels seus llocs respectius amb els additaments necessaris de la gràcia de comentari de l'home amb aptituds per a fer-lo.

Florenci Cuairan entén aquest seu univers amb un cop d'ull molt franc i admirable. Davant les peces de la seva exposició, em fa l'efecte que les presenta als visitants amb la familiaritat i bon tracte del gran domador. Després, quan les ha presentat, els dóna un terrós de sucre i s'hi gira d'esquena.

Això no és anècdota. Més aviat és una impressió personal que m'he permès d'exterioritzar i que he relacionat amb una íntima coneixença del model assolida per les implacables virtuts d'estudi de l'escultor Cuairan.

Galeries Syra

Hi ha recollida en aquestes galeries una extensa col·lecció de dibuixos i pintures, obra generalment de noms prestigiosos signant peces de real importància.

Nonell, Canals, Daura, Rossinyol, Serra, Camps-Ribera, entre altres, estan molt ben representats.

Cal també esmentar uns olis de Serrano i Jacint Olivé i un cap de nen molt viu de Miró.

Entre els dibuixos sobresurten uns apunts de Casas, Gausachs, Oms, M. Fargas i uns interessantíssims gravats de Flores que denoten el seu formidable temperament.

ENRIC F. GUAL

PROJECTOR

Una sala manresana

Avui ací, demà allà; sense una pressa excessiva però també sense interrupcions gaire dilatades, la vida espiritual catalana es va enriquint amb nous nuclis d'irradiació que han d'acabar per donar al panorama general de la nostra terra sota l'aspecte espiritual, una visió de conjunt veritablement confortadora i estimulant.

Suara ha estat inaugurada a Manresa la llibreria Ciutat, regida pel senyor Ramon Torra, que ja amb el títol de *Ciutat* havia editat temps enrera una bella revista. Aquesta llibreria que, potser, seria una llibreria com qualsevol altra, té però alguna cosa que la hi posa molt per damunt. Cercle de reunió i de tertúlia de totes aquelles persones que a la ciutat del Cardoner s'interessen per aquelles coses espirituals i intellectuals que són la vida superior de les collectivitats, aquesta llibreria té un petit saló d'exposicions, inaugurat al mateix temps que l'establiment.

El propòsit que ha mogut la gerència de la llibreria a la installació d'aquest Saló ha estat el d'incrementar la vida artística manresana i densificar el seu ambient cultural amb l'exhibició costant i permanent de la producció dels artistes locals i de la comarca, alternada amb la dels millors dels artistes catalans.

El Saló ha estat obert amb una exposició de dotze teles del pintor Alfred Figueres, aquest català rodamón, pintor ben raçat, que ha plasmat successivament en les seves teles els assumptes de la nostra vida ciutadana, del Marroc francès—on residí llarg temps—, de Provença, i, darrerament, de la comarca del Bages, situat altra vegada a casa nostra aquest inquiet artista.

A. Figueres. — Moresca

Actualment, Figueres està installat a Sant Fruitós on, en la pau i la tranquillitat, va sedimentant les experiències passades i referma les seves qualitats de colorista vibrant i contingut alhora i d'enèrgic dibuixant. En aquesta seva exposició a la llibreria Ciutat figuen diversos temes marroquins, bodegons, composicions i paisatges catalans.

Molt ben encertada ha estat aquesta inaugural. Al mateix temps que la nostra felicitació, hem d'adreçar a la nova llibreria i sala d'exposicions, els nostres vots de llarga vida per a prosperitat de la vida espiritual catalana i estímul de tots plegats per al prosperitat.

J. C. i V.

AMICS DE CATALUNYA

Albert Marquet

Són comptats els francesos que havent-se distingit en qualsevol de les activitats humanes no puguin ostentar, en el seu pit, la condecoració de la Legió d'Honor.

Pel contrari, que l'hagin refusada per modèstia, s'ha esdevingut rares vegades; nosaltres solament ho sabem del pintor Alfons Marquet.

Parisenc de Bordeus, Albert Marquet fou el més representatiu de la colla de pintors anomenats *fauves*, els quals foren els successors i herevis dels impressionistes.

Albert Marquet — Boulogne s. Mer (1930)

Coneix Barcelona, per haver-hi estat diverses vegades i estima els catalans.

La seva pintura es conegué aquí a través de les revistes d'art, i el primer d'assenyalarlo entre nosaltres fou Joan Sacs.

En l'exposició d'art francès, celebrada l'any 1917 al Palau de Belles Arts, els catalans pogueren admirar dues teles d'aquest mestre.

La pintura d'aquest artista, en els seus primers temps, era realitzada en plena pasta, sucosa, sensual, fugada i resseguida per una ratlla negra, la qual cosa constituïa una de les seves característiques.

En totes les èpoques ha estat una pintura sintètica i aguda, i ha sobresortit en els paisatges emboirats i grisos; són celebrades les seves obres en les quals es representa el Sena.

Marquet és dels mestres que ha vist i ha sabut expressar més finament els grisos delicats, produïts per la llum, els reflexos i la profunditat de l'atmosfera.

Es el poeta dels *quais*, i les aigües dels rius i dels mars no tenen secrets per a ell.

Pintor de figura, és fort i sensual, i el dibuix personalíssim d'aquestes teles fa més comprensible la manera com són pintats els seus paisatges.

Als grisos antics, els quals no ha abandonat mai, hi ha afegit les coloracions del matí i dels cap-al-tard.

Als quadros dels països del Nord, i de l'Illa de França, hi ha afegit el migdia d'Espanya i l'Africa — la seva paleta s'ha enriquit de coloracions, la força s'ha tornat mestria, i les fineses subtils de què la llum dels múltiples països que ha visitat li ha fet ofrena, són en la seva obra com una recompensa a tota una vida d'estudi i de treball.

Aquestes transmutacions en l'obra d'aquest artista a través del temps, s'han fet insensiblement; els traspassos no han estat mai brutals. Albert Marquet ha produït una obra normal i amb la intensitat que només és privativa dels mestres.

Lliçó de continuïtat, de perseverança en l'expressió d'una realitat intensa, l'obra del mestre Marquet honora la pintura francesa i amb ella la pintura de tot el món.

Albert Marquet

Format com els mestres del seu temps en els assaigs i les temptatives de renovació de la nostra pintura moderna, ens plau recordar el seu nom amb una evocació afectuosa.

JOSEP LLORENS I ARTIGAS

raspalls per a tots els usos

articles de neteja—objectes per a presents

rambla catalunya, 40

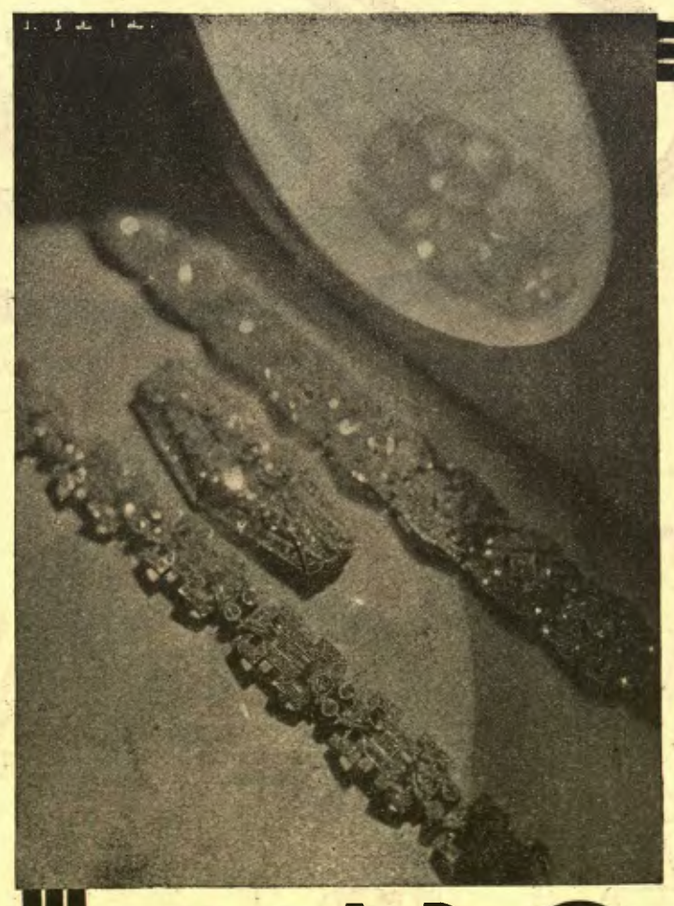

Una geometria simple i alhora refinada, construïda amb brillants d'una transparència insuperable

JOIER J. ROCA

Rbla. del Centre, 33 - Passatge Bacardí, 2

ENCARREGUEU ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS

PATRICI ARNAU

VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7

(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

A. Badrinas

Vegeu els seus darrers models de mobiliari

Exposició i venda: DIAGONAL, 460

Cécile Sorel al Casino

(*Ve de la pàgina 5*)

La passada primavera, després de trenta anys d'actuació constant, la gran Cécile s'acomiadà del Théâtre Français amb una sessió memorable, concorreguda per tots els vells abonats i per la mundanitat més alambinada. Hom podia creure que començaven els seus anys de repòs ben guanyat. Error, senyors. Célimène no és de la fusta dels que moren al llit. Immediatament les gasetilles anunciaren el seu ingrés al music-hall, actuant de *vedette* en una revista de gran espectacle. Ecos i gasetilles es multiplicaren prodigiosament a partir de les primeries d'octubre, combinades amb les referències confidencials que, *horresco referens*, us donava cada repòrter que aconseguia filtrar-se subreptíciament als assaigs.

Res d'estrany, doncs, que el dia de l'estrena de *Vive Paris*! al Casino hi hagués una expectació enorme. Els millors seients valien 300 francs i la localitat més modesta 60. L'ingrés a caixa va batre un rècord recaptant 240,000 francs. L'espectacle començà com no importa quin altre. Quadro darrera quadro, la impaciència pel *great event* de veure la venerable comtessa de Ségur saltironant amb el cap emplomallat anava saturant-se de neguit. Aquest neguit, sumat a un incident produït a darrera hora entre els *boys* del jazz Ventura — un dels puntals de la revista — pel Sindicat de Músics, estigué a punt de provocar un daltabaix. Afortunadament, el temporal es reduí a una amenaça. Tot seguit, la cortina s'obrí per mostrar el quadro *L'Impromptu de Paris*, decorat per Drian amb una traça i un bon gust dignes de totes les admiracions. Cécile aparegué dalt de tot de la famosa escala del Casino, amb un vestit ben escotat i fantasiós, cobricellada pel parasol que li aguantava un negrito. Maquillada per Colette, ondulant, ripolinada, descendí a poc a poc els graons d'acord amb el compàs gimnàstic penosament après durant hores i més hores d'assaig.

Sorel coneix bé el seu públic, i sap el que reporten els *mots* que fan fortuna als bulevards. Convenia encertar una anècdota feliç, curta d'explicar, apta per ésser impresa per tota la premsa, d'ésser mastegada pels clubs i pels cafès, de botar com una pilota entre la gent que va per carrers i places. I la va trobar o varen trobar-l'hi, pel cas és igual. En arribar a baix de l'escala, mentre li besava la mà un cavaller de fantasia que escombrava el sòl amb la ploma del xamberg, ella, de cara al públic, i dirigint-se especialment a Mistinguett que seia en el segon rengle de l'orquestra, va deixar anar la piula devinguda famosa. Entre un silenci expectant, hom va sentir-li demanar, amb una dicció ben Comédie Française:

—*L'ai-je bien descendu?*

* * *

Fa temps que el music-hall francès està malalt. En cessar l'Empire d'explotar aquest gènere l'hivern passat, indicà ben clar la seva davallada. I no són pas la crisi i la conseqüent escassetat de turistes els sols culpables de la malura. La rutina que entrebanca la renovació necessària a tota cosa viva és el seu corc.

Pel que fa a la revista, fa temps que es parla de la necessitat urgent de rejovenir-la. Sota títols diferents ens ha donat sempre el mateix plat de la guerra ençà. El millor que, de moment, han trobat per agilitzar-la és contractar com a *vedette* Cécile Sorel i Mistinguett, que un dia d'aquests debuta al Folies Bergère. Estrany remei. El doctor Voronoff es deu segurament haver admirat en conèixer aquest mètode, antítesi del seu, de rejoveniment amb empelts de senectut.

Sorel fa tot el que bonament pot, treu heroiques forces de flaquesa, però la bona voluntat no basta. El seu aire és historiat, la seva veu lamentable. Està amanerada per l'escola teatral acadèmica i a certes edats no es canvia de ruta així com així. Direu que les cames de Mistinguett han fet molt d'enrenou i han aconseguit fer tolerable una veu *aigrelette*, però Mistinguett compta amb una llarguíssima experiència de cafè-concert i amb aquell polsim canallesc i *gavroche* que feia tan picant el seu treball del bon temps. Així i tot, ella és ara una altra demostració que el music-hall no guanya res exhibint estrelles sexagenàries de cara a la setantena.

La revista *Vive Paris*! del Casino compta amb coses de molt bona qualitat. Ofereix bons decorats i figurins, com el de Drian ja esmentat i algun altre de Paul Colin; té les delicioses caricatures musicals que interpreten els *collegials* de Ray Ventura, les extraordinàries acrobàcies de Bàrbara La May, un escamot de *girls* angleses bo de veres; artistes meritòries joves, àgils i boniques. Llevat d'un sol quadro, han estat bandejades aquelles monumentals parades de carn de dona nua. Però, a fi de comptes, amb bons elements s'ha obtingut un conjunt vulgarot. Els *sketches* són de la corda de sempre. Els diàlegs teatrals escrits expressament per Sacha Guitry i que Sorel representa en el número final, dividit en dotze parts i titulat *Maîtresses de rois*, no afegiran cap prestigi al seu autor. Són llargs, inespontanis i maculen el music-hall d'hibridisme. Els diners han anat a dojo, però sovint per obtenir aquell llampant desaforat capaç de satisfer el somni més exigent del senyor Sugranyes. Tot plegat una mica lluny d'aquella gràcia flexible, riallera i trepidant que, a través del cinema, ens mostra sovint el music-hall americà.

* * *

La tasca del music-hall és molt més difícil del que creu la majoria dels espectadors i de la gent optimista que intenta abordar-lo sense preparació ni facultats. A part de la prova massissa que ara ens en dóna Cécile Sorel, l'hivern darrer a París ja n'havíem tingut algunes altres de no menys contundents. Unes quantes estrelles del cinema francès es sentiren temptades per les seves taules. La fallida, ai las!, va ésser definitiva, sense que les paneres de flors encarregades per endavant i portades intempestivament a l'escena aconseguissin salvar les aparences. Poc després, les actuacions de Ramon Novarro i de Jeanette Mac Donald des de l'escenari, ens produïren una impressió no menys decebedora.

Dues coses sorprenen quan les *stars* del cinema s'enfilen a la rampa: d'antuvi, que són menys belles que a la pantalla, i, segonament, que llur veu és del tot insuficient. La càmera i el micròfon ens menten, doncs? L'objectiu, que té fama d'implacable, és potser, al contrari, indulgent pels actors? No en dubteu pas. La seva reputació de crueltat és completament usurpada i els artistes, i encara més les artistes i els postors en escena, han trobat la manera d'obtenir la seva complicitat. Un rostre passable però hàbilment caracteritzat, adquireix de pressa les qualitats que s'anomenen fotogèniques. Respecte al micròfon, els tècnics coneixen bé la manera de fer-li maquillar els sons, vocals o no. Existeixen les veus avui dites de cinema i de disc, sovint modulades amb un gran mestratge, però d'una feblesa incontestable si no s'aconsolen de restar al lloc que els pertoca. Exceptuant les dels que han fet un profitós aprenentatge en el concert i en el music-hall — com els Revellers, com els Layton i Johnston, com Sofia Lucker i força més — la majoria d'elles risquen de perdre-ho tot en evadir-se del micròfon. I hem parlat, fins ara, solament dels dons purament físics, dels simples elements sobre els quals s'edifica l'art lleuger del music-hall. No parlem ja d'aquest art en ell mateix.

Amb dificultats semblants topen els actors de teatre que es senten atrets pels *sketch* de revista i per les cançons del cafè-concert. Per aquest motiu, el darrer infeliç aficionat a representar comèdies ens fa sempre menys pena que el fadrí fuster que aprofita les tardes de diumenge per anar a fer un bolo d'illusionisme a Matadepera o a Llinàs engavanyat per un frac impossible.

Si voleu saber per què són tan rars i estimats els bons artistes de music-hall, us direm que és perquè tots ells abans d'ésser artistes són artesans. I res no és més lluny de l'artesà que l'amateur. L'artesà posseeix en primer lloc un ofici al qual es consagra i en el qual s'entrena obstinadament cada dia. Qui diu ofici diu amor i pena, esforç ingrat i constant, però mai improvisació. L'amateur es creu poder inventar repentinament quan no sols l'experiència sinó els elements més essencials li fallen. Al music-hall res no triomfa per atzar, ni una cançoneta picaresca. Seria massa fàcil competir en els llocs on els Fratellini, Rastelli, Little-Tich, Grock, Marie Dubas i tants d'altres admirables artesans han collitat llurs èxits. En el music-hall, els trucs i les habilitats de mà esquerra no passen. Cochran, Joan Tomas i Sebastià Gasch en saben alguna cosa i poden, si convé, servir de testimoni.

* * *

«L'he baixada bé?» Sí, Célimène, la vàreu baixar bé, molt bé, massa bé i tot, la vostra escala. Majestuosa, rígida, seductora, a cada graó deixàveu un ròssec d'afectació i de fatuïtat impertinent, insuportable. L'única cosa que mereixia admiració era la voluntat, l'esforç terrible aplicat a camuflar els estralls del temps. Però si, com ha dit algú aquests dies parlant d'aquest debut, la revista tingués de mostrar rècords de longevitat o donar lliçons de tossuderia inútil, més valdria plegar-la d'un cop. Tanmateix, la joventut i la frescor de les dones encara compten com un sòlid valor quan són únicament els ulls els que tenen de jutjar-les. Que Déu ens lliuri de fer mai cap retret a ningú pel sol fet de no posseir aquests dons preciosos. La naturalesa imposa càrregues ineludibles i, si no trobem cap entrebanc definitiu pel camí, sospito que d'aquí mig segle nosaltres mateixos estarem ben atrotinats. Però esperem guardar prou seny i prou bon gust per estar-nos de disfressar les nostres misèries físiques sobre l'empostissat d'un escenari.

A part d'això, ja hem dit com és de dura la prova del music-hall pels aficionats. Els que l'envesteixen confiant en les improvisacions, es veuren tot d'una sorpresos en trobar-se trepitjant un terreny sembrat de pells de banana.

ALBERT JUNYENT

París, novembre.

MUSICA I RADIO

NOTES DE RADIO

El millor és enemic del bo

Gràcies a la propaganda que organitza la Societat austríaca de radiodifusió, el nombre d'oients creix sense parar. L'últim cens era de 495.404, i l'estació de Ravag, per tal d'arribar a una quantitat rodona — el mig milió —, ha decidit que l'oient inscrit amb el número 500.000 seria gratificat amb un diploma honorífic i un rellotge d'or. El diploma no té valor mercant, però un rellotge d'or, en aquests temps de crisi, fa de bon arreplegar, i la seva oferta semblava un bon esquer per a atreure els que encara vacillessin a instal·lar la ràdio.

Semblava, perquè es veu que molts sensefilistes han fet un altre càlcul. Córrer no serveix de res — deuen haver pensat —; el que cal és arribar a punt. De 495.404 a 500.000 en van 4.596. Que els que tinguin pressa s'afanyin. Nosaltres estarem a l'aguait.

I, en efecte, des de l'anunci de la recompensa no s'ha inscrit cap nou aficionat.

La lluita contra els paràsits a Alemanya

Fa més d'un any, la Reichpost s'encarregà del treball dels *Funkhilfe*, és a dir, la lluita contra les pertorbacions, i d'aleshores ençà han estat examinats i resolts més de 148.000 casos de sorolls parasitaris.

S'ha trobat que el 26 per cent són causats per motors petits i aparells elèctrics utilitzats en petites empreses, o d'ús casolà: motors, commutadors, instal·lacions de senyalització, serres mecàniques, planxes elèctriques, aspiradors de pols, calefacció, màquines de cosir, ventiladors, neveres, ascensors, freses de dentista, etc.

Els aparells terapèutics: alta freqüència, irradiacions, etc., que fan impossible tota recepció amb llur espetec continu, constitueixen un 14'5 per cent del total.

Els tramvies ocasionen el 4 per cent dels paràsits, i les fàbriques d'electricitat un 8 per cent.

La quarta part de les pertorbacions ha d'ésser atribuïda als aparells receptors dels oients. Els defectes principals que generen trastorns són: contactes dolents, fils trencats en els cordons utilitzats, altaveus defectuosos, llàmpares velles, bateries en mal estat, mala instal·lació de l'antena.

Gairebé tots els paràsits indicats poden ésser combatuts en llur origen mateix.

S'ha constatat, també, que el nombre de casos de pertorbacions ha augmentat amb el temps, degut a l'augment del nombre d'oients i al de l'ús d'aparells pertorbadors.

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les **Arts Gràfiques**

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Igor Stravinsky

Són rars els casos en la història que la música contemporània hagi trobat de seguida la gràcia del seu públic. *La Passió segons Sant Mateu* de Bach restava gairebé desapercebuda abans de la seva resurrecció gloriosa l'any memorable de 1829 pel jove Mendelssohn; els darrers quatuors de Beethoven foren mirats en llur temps com una aberració del mestre. I Wagner? Molts d'entre nosaltres recordaran encara les tempestats d'odi i d'abnegació que suscitaven les seves òperes misteris.

Stravinski. (*Foto Lipnitzki*, 1929)

En efecte, cada públic, afaiçonant necessàriament la seva cultura i el seu gust musicals dins la bella tradició de la seva època, es troba aleshores en una situació precària. La producció contemporània li presenta tantes personalitats i obres noves, aspirant unes i altres a la immortalitat, que la tria se li fa difícil. No hi ha lleis ni normes per a facilitar-li el judici. Considerats només els exemples més amunt citats, qui es fiaria al sol gust musical, aquest element poc sòlid de la nostra consciència artística?

En el seu meravellós estudi sobre Igor Stravinsky que acaba de publicar l'editor Hug & Co., de Zurich, el doctor Jacques Handschin, notable musicòleg de la Universitat de Zurich, prova de donar-hi una resposta que no fa sinó afirmar la nostra pròpia inquietud en aquesta matèria delicada. Qui tindrà raó un dia en el litigi de les opinions? Quina mena de gent tindran la veritable flaire per a les coses del nostre temps? Hem de limitar-nos a confessar: hauran estat aquells als quals la història voldrà atorgar aquest títol d'honor!

Discutint la vàlua i la importància d'una obra contemporània, només podem referir-nos a la creença, esperant que un dia la història ens darà la raó. «Es doncs, en darrer terme, una qüestió de fe, si designem Stravinsky com la personificació de l'esperit contemporani en la música.»

Adoptem del tot la bella fe del professor suís, designant Stravinsky — al costat d'Arnold Schönberg i de Paul Hindemith — com una de les personalitats més marcants en l'ordre de la música de la nostra època.

* * *

Igor Stravinsky, nat el 18 de juny de 1882, prové d'una família polono-russa i surt del medi artístic de Petersburg. El seu pare hi era baix-baríton a l'òpera de la cort i representava si fa no fa els mateixos papers que Xaliapin canta en els nostres temps. Des de la seva infantesa, Stravinsky donava senyals d'una musicalitat extraordinària, i àdhuc quan seguia els seus estudis de dret la música no cessava de restar el centre del seu interès. Rimsky-Korsakov fou durant dos anys el seu mestre.

En una sèrie d'obres d'aprenentatge, entre elles el *Foc artificial*, que, entre altres, serà executada aquesta nit en el concert de l'Associació de Música «da Camera» al Palau de la Música Catalana, Stravinsky ressent i posa a prova la influència dels seus antecedents i contemporanis que han modelat el seu estil: la del cercle dels compositors russos, sobretot de Rimsky i de Mussorgsky, de l'obra teatral de Wagner, dels joves francesos, tals com Paul Ducas amb el seu *scherzo L'Aprenent de bruixot*, que justament aquest diumenge ha trobat una execució brillant de la Banda Municipal.

La troballa amb Diaguilev, l'empresari dels famosos ballets russos, esdevé de primera importància per al nostre jove compositor. La col·laboració amb els russos el posa en relació amb totes les noves forces artístiques que es feien sentir a París, sobretot amb el famós escriptor Jean Cocteau, que és més tard el seu col·laborador per a l'òpera-oratori *Œdipus Rex*.

Diaguilev li dóna la idea de *L'ocell de foc*, que el nostre públic deu conèixer bé per diverses execucions. L'obra fou representada pels russos en 1910; un any després, Stravinsky era una celebritat gràcies a l'èxit del seu ballet *Petruixka*.

* * *

El camí prosseguit per Stravinsky en les obres següents i, abans que res, les profundes transformacions estilístiques que ha sofert, només es poden compendre per l'atmosfera artística que regnava al París d'aleshores, aquell París dels Nijinsky i dels Cocteau, dels Picasso i dels Stravinsky.

Hom reclama «pa musical», una «música de cada dia», hom s'aparta del teatre de les passions falses que «actuen sobre els nostres nervis» i dels violins «compromesos» per llur llangorosa sentimentalitat. Hom cerca en el music-hall i en el cafè-concert sensacions més pures, més veritables, més representatives per a la «vida» mateixa. Es en aquesta recerca de veracitat, en aquesta necessitat extremada de «retorn a la simplicitat», que la pantomima i el ballet adquireixen un atractiu excessiu per aquell grup.

D'aquí prové una part essencial dels elements de l'estil de Stravinsky que ens han estat admirablement revelats en detall per l'estudi científic del doctor Handschin. D'aquí el predomini del ritme i la preferència dels instruments de vent. D'aquí la reducció de l'aparell orquestral i la renúncia al cromatisme wagnerià. D'aquí l'activisme dels diferents instruments que sovint semblen tenir un rol personal en el conjunt de l'obra escènica. D'aquí, en fi, l'emacipació de les tendències de l'època passada, de tot aquell lirisme teatral i — malgrat tot el seu encís — una mica decadent, personificat avui dia per un Richard Strauss.

Les obres més característiques de Stravinsky — llevat d'una execució de *La història del soldat*, que ha restat gairebé desapercebuda — no són a penes conegudes a Barcelona. La representació de l'*Œdipus Rex* de Stravinsky, anunciada pel Liceu, serà d'una importància cultural de la qual haurem de parlar al seu temps.

Les peces de Stravinsky, interpretades aquesta nit al Palau de la Música Catalana, són gairebé totes de data recent (1908, 1923-24, 1930-31). S'hi troben totes les traces del Stravinsky revolucionari i innovador. Però la fuga barbaresca de *Petruixka* (1910-11) i de les *Noces* (1914-17), la intensitat i la seriosa energia de *La història del soldat* (1918), han passat...

Remarquem en el Stravinsky dels darrers anys un predomini de l'element burlesc, sarcàstic i tot — seria una reminiscència dels ideals d'altre temps, dels cafès-concert i music-hall? —, una tendència a la barreja de tots els estils, com en aquell pot-pourri genial del *Concert per a violí* (1930-31), jongleria admirable que evoca el record de Joan Sebastià Bach i de Johann Strauss, el «rei dels valsos», ensems que el del veritable Stravinsky d'altres temps

OTTO MAYER

LA XOCOLATA

Amatller

CONTRIBUEIX A LA FELICITAT D'AQUESTA FAMILIA

COM CONTRIBUIRA A LA VOSTRA SI LA PROVEU

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA